

DR. BRANKO BERČIČ

Predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk je nekdanjega ravnatelja Narodne in univerzitetne knjižnice dr. Branka Berčiča odlikoval z zlatim redom za zasluge »za življenjsko delo na področju bibliotekarstva in literarne zgodovine«.

Dr. Branku Berčiču se zahvaljujemo za opravljeno delo in mu čestitamo za prejeto odlikovanje!

Narodna in univerzitetna knjižnica

Kazalo:

Dr. Branko Berčič	1
Koledar prihajajočih srečanj	2
Kontrolirani slovarji (geslovniki) v spletnem okolju digitalnih knjižnic	3
Podelitve nazivov v knjižnični dejavnosti	4
Strokovno srečanje „Bibliotekarski znanstveni izzivi“	7
Krakov in Auschwitz	8
Smernice za digitalizacijo knjižničnega gradiva	14
Vsakodnevne informacijske prakse	15
Kratke novičke	16
Terminološkemu blogu na pot	17
Strokovna srečanja ZBDS 2010	17
Intervju z nekdanjo knjižničarko Anico Cotič	18
Razstava velikonočnih izdelkov v MKI	20
Razstava EKO izdelkov v Cankarjevi knjižnici Vrhnika	21
Digitalna vsebina splošnih knjižnic na portalu dLib.si – rezultati sodelovanja v letu 2009	22
Bralna značka za VDC in Ozaro	24
Projekt SCOAP ³	25
Osrednja humanistična knjižnica Filozofske fakultete UL na knjižnem sejmu Liber.ac	26
Najava: Knjižnica in knjige po mojem okusu	27
Najava: Knjižnice - nosilke kulturne dediščine	28
Najava: Bralna kultura in knjižnične zbirke v splošnih knjižnicah	30

KOLEDAR PRIHAJAJOČIH SREČANJ

TUJINA

(izbor za obdobje maj – avgust 2010)

- **20.-21.5.2010**, Mons, Belgija, *Transcending boundaries in Europe in the Period of the Belle Epoque*, <http://www.mundaneum.be/index.asp?ID=621>
- **20.-23.5.2010**, Pariz, Francija, *Le colloque : sept conférences, huit ateliers. Bibliothèques, et si on parlait d'argent?*, <http://www.abf.asso.fr/pages/interieur.php?categorieTOP=2&categorie=24>
- **24.-28.5.2010**, Zadar, Hrvaška, *Libraries in digital age (LIDA) 2010*, <http://web.ffos.hr/lida/>
- **25.-28.5.2010**, Kreta, Grčija, *2nd Qualitative and Quantitative Methods in Libraries International Conference (QQML2010)*, <http://www.isast.org/qqml2010.html>
- **26.-28.5.2010**, Amsterdam, Nizozemska, *17th World Congress in Information Technology 2010*, www.wcit2010.com
- **27.-28.5.2010**, London, VB, *4th International Conference on Preservation and Conservation Issues in Digital Printing and Digital Photography*, <http://www.imaging.org/IST/conferences/archiving/>
- **30.-31.5.2010**, Wenzhou, Kitajska, *International Conference on Networking and Digital Society*, <http://www.icnds.org/>
- **1.-4.6.2010**, Den Haag, Nizozemska, *Archiving 2010*, <http://www.imaging.org/conferences/archiving2010>
- **2.-4.6.2010**, Montreal, Kanada, *Canadian Association for Information Science/Association canadienne des sciences de l'information 38th Annual Conference: Information Science: Synergy through Diversity*, <http://www.cais-acsi.ca/cfp2010.htm>
- **5.-13.6.2010**, Sudak, Ukrajina, *CRIMEA 2010*, crimea.europe@gpntb.ru
- **6.-10.6.2010**, Pisa, Italija, *DL.org Summer School on Digital Libraries & Digital Repositories: Interoperability Perspective*, <http://www.dlorg.eu/index.php/summer-school>
- **7.-8.6.2010**, Krakov, Poljska, *Libraries, Information, Books: Interdisciplinary Research and Practice in 21st Century*, <http://www.inib.uj.edu.pl/eng/confer/2010/index.htm>
- **7.-11.6.2010**, Brisbane, Avstralija, *2010 ACM/IEEE Joint Conference on Digital Libraries (JC DL) And Annual International Conference on Asia-Pacific Digital Libraries (ICADL)*, <http://www.jcdl-icadl2010.org/>
- **9.-11.6.2010**, Helsinki, Finska, *34th ELAG: Meeting New User Expectations*, <http://elag2010.nationallibrary.fi/>
- **10.-12.6.2010**, Calgary, Kanada, *LOEX-of-the-West 2010*, http://library.mtroyal.ca/lotw/?page_id=2
- **13.-16.6.2010**, New Orleans, ZDA, *SLA Annual Conference and INFO-EXPO: Entering SLA's Next Century: Let the Good Times Roll!*, <http://s36.a2zinc.net/clients/sla/sla2010/public/enter.aspx>
- **14.-18.6.2010**, Lizbona, Portugalska, *12th European Conference of Medical and Health Libraries*, <http://www.eahil2010.org/en/>
- **19.-22.6.2010**, London, VB, *The International Conference on Information Society*, <http://www.i-society.eu/>
- **16.-19.6.2010**, Austin, ZDA, *ETD 2010 - 13th International Symposium on Electronic Theses and Dissertations*, <http://www.ndltd.org/Members/hussein/events/etd-2010-13th-international-symposium-on-electronic-theses-and-dissertations>
- **21.-24.6.2010**, London, VB, *COLIS 7: Integration in the information sciences: unity in diversity*, <http://colis.soi.city.ac.uk/>
- **21.-25.6.2010**, Brisbane, Avstralija, *Joint Conference on Digital Libraries*, <http://www.jcdl-icadl2010.org/>
- **22.-26.6.2010**, Evora, Portugalska, *2nd International Conference on Heritage and Sustainable Development*, <http://heritage2010.greenlines-institute.org/>
- **24.-26.6.2010**, Washington, ZDA, *Library History Round Table (LHRT) Research Forum: "Politics, Libraries and Culture: Historical Perspectives"*, melanie.kimball@simmons.edu
- **24.-29.6.2010**, Washington, ZDA, *ALA Annual Conference*, <http://www.ala.org/ala/conferencesevents/upcoming/annual/index.cfm>
- **27.6.-2.7.2010**, Moskva, Rusija, *International Association of Music Libraries, Archives and Documentation (IAML)*, www.iaml.info

Se nadaljuje na strani 24.

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Mateja Komel Snoj

Odgovorna urednica: Damjana Vovk (e-pošta: icb@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer

Naklada: 400 izvodov

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: icb@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-176

VSEBINSKA OBDELAVA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

STROKOVNE
TEME

KONTROLIRANI SLOVARJI (GESLOVNIKI) V SPLETNEM OKOLJU DIGITALNIH KNJIŽNIC

Z razvojem digitalnih knjižnic in posledično povečanim obsegom digitaliziranega knjižničnega gradiva so se pojavile potrebe ponuditi uporabnikom učinkovito iskanje po vsebini dokumentov. Nekatere digitalizirane zbirke ponujajo uporabnikom tako imenovano »tagiranje«, kar pomeni neformalno, osebno vsebinsko označevanje dokumentov s strani uporabnikov ali kreatorjev dokumentov. Veliko digitaliziranih zbirk ponuja tudi splošen seznam predmetnih oznak ali ključnih besed, ter preko takšnega seznama neposredno iskanje po dokumentih. Takšna načina predmetnega označevanja sta primerna predvsem za manjše število dokumentov in v večjih bazah podatkov ne omogočata enotne ter poglobljene vsebinske obdelave in izdelave normativnih kontroliranih bibliografskih opisov dokumentov. V digitalizirane baze knjižničnega gradiva je potrebno vključiti kontrolirane slovarje, geslovnike ali tezavre in s tem narediti obdelavo in iskanje enotno, pregledno in relevantno.

Pri izgradnji takšnih digitalnih zbirk, ki v svoje sisteme za vnos metapodatkov (največkrat je to Dublin Core) vključujejo tudi kontrolirane slovarje oziroma geslovnike, so nam v veliko pomoč smernice Odbora za metapodatke in vsebinsko analizo (ALCTS/CCS/SAC), ki deluje v okviru IFLE (International Federation of Library Associations and Institutions). Tem smernicam sledijo tudi kasnejši dokumenti IFLE, ki govorijo o vključevanju vsebinske obdelave dokumentov v spletno okolje, kot npr. publikaciji "National bibliographies in the digital age: guidance and new directions" (urednica Maja Žumer, objavljena leta 2009) in "Functional requirements for subject authority data (FRSAD) – draft report", ki jo je leta 2009 objavila delovna skupina FRSAR (Functional Requirements for Subject Authority Records) pri IFLI. Nekaj temeljnih poudarkov iz dokumenta Odbora za metapodatke in vsebinsko analizo z naslovom "Subject data in the metadata record" (<http://archive.ifla.org/VII/s12/mom/appendx3.htm>), ki je bil prvič objavljen leta 1999:

- Kombinirana uporaba ključnih besed in kontroliranih slovarjev v okviru digitaliziranih baz podat-

kov mora dati uporabniku možnost izbire iskanja po ključnih besedah iz polnega besedila ter možnost kompleksnejšega iskanja po kontroliranih slovarjih ali geslovnikih.

- Predlog, da se v metapodatkovne zapise Dublin Core v polja za vsebinski opis vključi tako prosto oblikovane izraze kot predmetne oznake iz kontroliranih slovarjev, saj to omogoči natančnejše iskanje in nam daje večje število relevantnih zadetkov.
- Izbira geslovnika za vključitev v digitalne zbirke mora upoštevati naslednje kriterije: vsebina zbirke (splošna, specialna), potencialni uporabniki, specifičnost izrazov in besednih zvez.
- Vsebinska obdelava oziroma predmetno označevanje v okviru digitalne zbirke mora biti enotno, kar pomeni, da mora vsebinska obdelava pregledno in enotno uporabljati za posamezne vsebine enake semantične (pomenske) in sintaktične (besedno zvezne) povezave. Kompatibilnost z drugimi metapodatkovnimi shemami je dobrodošla.
- Predlog, da knjižnice uporabijo obstoječe geslovnike, ki jih po potrebi modificirajo. Pri tem naj upoštevajo specifičnost digitaliziranega gradiva in potrebe uporabnikov.
- Predlog knjižnicam, ki nimajo ustreznih geslovnikov naj vključijo v svoje metapodatke geslovník LCSH (Library of Congress Subject Headings) ali geslovník SEARS (Sears List of Subject Headings).
- Odbor podpira tudi vključevanje klasifikacijskih sistemov, kot sta UDK in Dewey v baze podatkov, vendar pa opozarja, da morajo biti izrazi ali strokovna terminologija temelj takšnih shem, oziroma je potrebno posamezne vsebinske razlage neposredno povezati s posameznimi številčnimi oznakami.

Digitalne knjižnice s svojimi dokumenti, ki so objavljeni v tako imenovanem polnem besedilu (full-text), omogočajo tudi implementacijo sodobnejših metod vsebinske obdelave, kakršno je avtomatsko indeksiranje. Avtomatsko indeksiranje pomeni avtomatizirano določanje izrazov (gesel, predmetnih oznak, ključnih besed), ki predstavljajo vsebino dokumentov v podatkovni zbirki in igrajo vlogo kazal za iskanje tistih

dokumentov, katerih besede najbolj ustrezajo besedam iz poizvedbe. Vendar pa so že v preteklosti mnogi avtorji, ki se ukvarjajo z vsebinsko obdelavo digitaliziranih baz podatkov, ugotovili, da ima takšno avtomatsko indeksiranje tudi svoje slabe lastnosti, ki se kažejo predvsem v:

- ni semantičnih povezav med elementi opisa, kot jih sicer uvaja tezaver ali geslovník,
- prevelikem obsegu elementov vsebinskega opisa,
- jezikovni odvisnosti postopkov indeksiranja in iskanja.

Prav zaradi velikega pomena odpravljanja takšnih pomanjkljivosti pri vsebinski obdelavi in iskanju po digitaliziranih bazah podatkov mnogi strokovnjaki in Odbor za metapodatke in vsebinsko analizo pri IFLI predlagajo vključevanje kontroliranih slovarjev (geslovníkov, tezavrov) v metapodatkovne opise digitaliziranih dokumentov.

Nekaj primerov digitiliziranih zbirk, ki vključujejo

kontrolirane slovarje, geslovníke v svoje metapodatke:

- Glasgow Digital Library in Library of Congress vključujeta v svoje metapodatke geslovník LCSH (<http://gdl.cdlib.strath.ac.uk/> in <http://www.loc.gov/library/libarch-digital.html>)
- PUB MED Digital Library vključuje v metapodatke tezaver MESH (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/>)
- Zentralblatt MATH digital library, ki vključuje v metapodatke kontrolirani matematični slovar ali tezaver MSC 2010 (Mathematical Subject Classification 2010) in matematični klasifikacijski sistem (<http://www.zentralblatt-math.org/msc/en/>)
- Seznam najpomembnejših kontroliranih slovarjev, tezavrov in klasifikacijskih sistemov, ki so vključeni v spletno okolje v okviru različnih digitalnih knjižnic in drugih digitalnih baz podatkov <http://www.mpd.de/staff/tkoch/publ/koslist.html>)

Aljoša Pelhan

Narodna in univerzitetna knjižnica

POROČILA

PODELITVE NAZIVOV V KNJIŽNIČNI DEJAVNOSTI

Do marca 2009 smo strokovni delavci v knjižnični dejavnosti lahko napredovali na podlagi Samoupravnega sporazuma o pridobivanju strokovnih kvalifikacij bibliotekarske stroke iz leta 1980. Strokovne kvalifikacije nam je podeljevala Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke.

Dne, 23. 3. 2009 je ministrica za kulturo, Majda Širca, na podlagi 8. člena Pravilnika o imenovanju v strokovne nazive v knjižnični dejavnosti (UL RS, št. 9/2009) imenovala Komisijo za podelitve nazivov v knjižnični dejavnosti v sestavi: dr. Silva Novljan (predsednica), dr. Eva Kodrič-Dačić (namestnica), dr. Anja Dular (članica), Tatjana Gornik-Baraga (članica), Ivan Kanič (član). Za strokovno tajnico je ime-

novala mag. Špelo Razpotnik in za njeno namestnico Evo Pohar-Sušnik. Sej Komisije se udeležuje tudi mag. Tatjana Likar, sekretarka na Ministrstvu za kulturo. V letu 2009 se je skupina v omenjeni sestavi v prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice sestala na 6. sejah (v 8 dneh).

Poročilo o delu Komisije v letu 2009

V prvem ocenjevalnem obdobju april/maj 2009 je Ministrstvo za kulturo prejelo 149 vlog za imenovanje v strokovni naziv v knjižnični dejavnosti. Komisija je obravnavala 148 vlog. Ena vloga je bila iz obravnave izločena, ker kandidat ni izpol-

Tabela 1: Število kandidatov, ki so oddali vloge za napredovanje v strokovni naziv do aprila in oktobra 2009, glede na tip knjižnice (skupaj 257 kandidatov)

TIP KNJIŽNICE	ŠT. KANDIDATOV (april 2009)	ŠT. KANDIDATOV (oktober 2009)
Splošne knjižnice	130 kandidatov	94 kandidatov
Nacionalna knjižnica	10 kandidatov	7 kandidatov
Visokošolska knjižnica	4 kandidati	7 kandidatov
Specialna knjižnica	5 kandidatov	1 kandidat
Šolska knjižnica	0 kandidatov	0 kandidatov

njeval formalnih pogojev za napredovanje v naziv. V drugem ocenjevalnem obdobju oktober/november 2009 je Komisija prejela in obravnavala 109 vlog za imenovanje v nazive v knjižnični dejavnosti. Skupaj je v letu 2009 tako Komisija prejela v ocenjevanje 257 vlog.

Največ vlog (224) so oddali kandidati zaposleni v splošnih knjižnicah. 17 kandidatov je zaposlenih v nacionalni knjižnici, 11 kandidatov v visokošolskih knjižnicah in 6 kandidatov v specialnih knjižnicah. Struktura kandidatov glede na tip knjižnice je predstavljena za vsako posamezno ocenjevalno obdobje v tabeli 1.

Med skupaj 254 pridobljenimi nazivi so zaposleni vseh stopenj izobrazbe. S V. stopnjo izobrazbe je za naziv zaprosilo 55 kandidatov, s VI. stopnjo izobrazbe 48 kandidatov, s stopnjo VII/1 6 kandidatov, največ kandidatov, 128, s VII/2 stopnjo izobrazbe, 14 kandidatov z VIII. stopnjo izobrazbe ter 2 kandidata z IX. stopnjo izobrazbe. 3 vloge so bile ocenjene negativno, saj kandidati niso predložili ustreznih in zadostnih dokazil.

Komisija je na svojih sejah, poleg ocenjevanja vlog, opravila še naslednje naloge: napisala in sprejela Poslovnik o delu komisije za podelitve nazivov v knjižnični dejavnosti; napisala in sprejela Navodila za izvajanje ocenjevanja strokovne usposobljenosti v knjižnični dejavnosti, ki so javno dostopna na sple-

Tabela 2: Število pridobljenih nazivov v knjižnični dejavnosti 31. 5. 2009 in 31. 11. 2009

STOPNJA IZOBRAZBE	PRIDOBLJEN NAZIV	ŠT. KANDIDATOV
V. (55 kandidatov)	Knjižničarski referent	9
	Višji knjižničarski referent	18
	Samostojni knjižničarski referent	28
VI. (48 kandidatov)	Bibliotekarski sodelavec	1
	Višji bibliotekarski sodelavec	11
	Samostojni bibliotekarski sodelavec	36
VII./1 (7 kandidatov)	Bibliotekarski referent	1
	Višji bibliotekarski referent	2
	Samostojni bibliotekarski referent	4
VII./2 (128 kandidatov)	Samostojni bibliotekar	19
	Višji bibliotekar	39
	Bibliotekarski specialist	70
VIII. (14 kandidatov)	Bibliotekarski svetovalec	4
	Višji bibliotekarski svetovalec	0
	Nižji bibliotekarski svetnik	10
IX. (2 kandidata)	Bibliotekarski svetnik	1
	Bibliotekarski višji svetnik	1

tnih straneh Ministrstva za kulturo in so v pomoč kandidatom pri samoocenjevanju ter članom Komisije za enotno ocenjevanje, pripravila je obrazec za poročilo o razstavah, izdelala seznam tečajev v NUK za pripravo na bibliotekarski izpit, ki se pri napredovanju v strokovni naziv ne upoštevajo; v sodelovanju z mag. Tatjano Likar pa pripravlja in redno dopolnjuje rubriko na spletni strani ministrstva: Najpogostejša vprašanja in odgovori.

Na podlagi izkušenj pri pregledovanju in točkovanju vlog je komisija Ministrstvu za kulturo podala decembra 2009 Predlog potrebnih sprememb ter dopolnitev Pravilnika o imenovanju v strokovne nazive v knjižnični dejavnosti. Podala je tudi pobudo za konverzijo najvišjih strokovnih kvalifikacij pridobljenih po Samoupravnem sporazumu o pridobivanju strokovnih kvalifikacij bibliotekarske stroke. Problematiki

se ni mogoče povsem izogniti, saj Pravilnik ne določa konverzije starih strokovnih kvalifikacij v nove strokovne nazive.

Priprava vloge za dodelitev naziva

Strokovni delavci v knjižnični dejavnosti imajo za oddajo vlog vsako leto dva termina: 1. april in 1. oktober. Komisija predlaga kandidatom, da uporabijo obrazec Vloga za imenovanje v strokovni naziv v knjižnični dejavnosti, ki je dosegljiv na spletni strani Ministrstva za kulturo <http://www.mk.gov.si/si/postopki/knjiznicarstvo/>.

K vlogi je potrebno, poleg obveznih dokazil (življenjepisa s podatki o strokovnem delu na področju knjižnične dejavnosti; dokazila o pridobljeni formalni izobrazbi in potrdila o opravljenem bibliotekarskem izpitu oz. dokazilu o drugem ustreznem opravljenem strokovnem izpitu na področju knjižnične

dejavnosti), priložiti tudi pisna dokazila o strokovni usposobljenosti. Svetujemo, da si pred začetkom izdelave vloge kandidati preberejo na spletni strani Ministrstva za kulturo objavljena Najpogostejša vprašanja in odgovore v zvezi z oddajo vlog za imenovanje v strokovni naziv ter Navodila za izvajanje ocenjevanja strokovne usposobljenosti v knjižnični dejavnosti.

Dokazila o izpolnjevanju pogojev za ocenjevanje strokovne usposobljenosti naj vsebujejo navedbo prever-

ljivih podatkov o strokovnem delu po klasifikaciji iz priloge Pravilnika: Merila za ocenjevanje strokovne usposobljenosti. Vsako dokazilo mora vsebovati natančno poimenovanje dejavnosti, dogodka in vse potrebne elemente opisa za njegovo pravilno uvrstitev v poglavje in točkovanje po Merilih. Kadar kandidat ni edini nosilec dejavnosti, mora biti v priloženem dokazilu o njegovem delu razvidno tudi število vseh članov delovne, programske ali kakšne druge skupine, projekta, razstave ali druge dejavnosti, ki jo

želi uveljavljati. Dokazila mora podpisati direktor knjižnice.

Kandidat vpiše podatke o delovanju po lastni presoji. Predlagamo, da za potrebe ocenjevanja strokovne usposobljenosti upošteva svojo celotno dejavnost do leta priglasitve vloge, saj je morebitni presežek točk prenosljiv in se upošteva pri imenovanju v višji naziv.

Pri pripravi vloge je kandidatom v veliko pomoč tabela, ki prikazuje strokovne nazive, potrebne delovne izkušnje v bibliotekarski stroki ter potrebne točke za imenovanje v strokovne nazive:

Tabela 3: Nazivi v knjižnični dejavnosti, strokovna usposobljenost in delovne izkušnje

Naziv	Točke za strokovno usposobljenost	Delovne izkušnje
Knjižničar (V)		
Knjižničarski referent	25	5 let
Višji knjižničarski referent	50	10 let
Samostojni knjižničarski referent	75	15 let
Višji knjižničar (VI)		
Bibliotekarski sodelavec	40	5 let
Višji bibliotekarski sodelavec	80	10 let
Samostojni bibliotekarski sodelavec	120	15 let
Bibliotekar (VII/1)		
Bibliotekarski referent	75	5 let
Višji bibliotekarski referent	150	10 let
Samostojni bibliotekarski referent	225	15 let
Bibliotekar (VII/2)		
Samostojni bibliotekar	100	5 let
Višji bibliotekar	200	10 let
Bibliotekarski specialist	300	15 let
Bibliotekar z magisterijem (VIII)		
Bibliotekarski svetovalec	200	5 let
Višji bibliotekarski svetovalec	350	10 let
Nižji bibliotekarski svetnik	500	15 let
Bibliotekar z doktoratom (IX)		
Bibliotekarski svetnik	600	15 let
Bibliotekarski višji svetnik	950	20 let

Pravilnik o imenovanju v strokovne nazive v knjižnični dejavnosti omogoča zaposlenim v knjižnični dejavnosti pridobiti naziv, ki je neizbrisljiv. V karieri knjižničarja ni le potrdilo o uspešnosti opravljenega dela v določeni knjižnici, je tudi podoba njegove splošne strokovne uspešnosti, ki ji veljavo dajejo merila in postopek dodelitve naziva po tem pravilniku. Knjižničar jo lahko primerno uveljavlja tudi na drugih delovnih mestih in delovnih okoljih. Knjižničarjem, ki se bodo odločali za presojo svojega dela po tem pravilniku, svetuje Komisija spremljanje spletne strani Ministrstva za kulturo <http://www.mk.gov.si/si/postopki/knjiznicarstvo/>, kamor lahko naslovijo tudi vsa vprašanja glede pridobivanja nazivov. Ne pozabite, naslednji rok za oddajo vloge je 1. oktobra 2010. Začnite zbirati potrdila že danes.

Špela Razpotnik
in
Eva Pohar-Sušnik

STROKOVNO SREČANJE „BIBLIOTEKARSKI ZNANSTVENI IZZIVI“

Maribor, hotel Piramida, 12. marec 2010

POROČILA

Radovedni mariborski in okoliški knjižničarji smo se 12. marca zbrali v hotelu Piramida, da bi slišali, kakšni bibliotekarski znanstveni izzivi so pred nami. Strokovno srečanje je organiziralo Društvo bibliotekarjev Maribor, svoje raziskovalne dosežke pa so predstavili člani programske skupine dr. Maje Žumer.

Najprej je dr. Maja Žumer, redna profesorica za informacijsko znanost na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete v Ljubljani, na kratko predstavila programsko skupino in njene člane. Teme, s katerimi se skupina ukvarja, so konceptualni modeli, uporabniška prijaznost ter knjižni trgi. V predstavitvi z naslovom *»Modeliranje bibliografskih informacijskih sistemov«* se je nato omejila na konceptualne modele, s katerimi se ukvarjajo. Najprej gre seveda za Funkcionalne zahteve za bibliografske zapise (FZBZ oz. FRBR – Functional Requirements for Bibliographic Records), ki burijo bibliotekarsko javnost že od prve objave v letu 1998. Dr. Žumrova je na kratko predstavila osnovne entitete tega modela, osnovne relacije med entitetami ter pomen modela samega. Podobni modeli se pojavljajo tudi na drugih področjih, npr. Conceptual Reference Model (CRM) v okviru International Council for Museums (ICOM), kar kliče k usklajevanju med modeli. V več kot desetletju razvoja modela FZBZ se je pokazala njegova omejenost in pomanjkljivosti, kar je privedlo do razširitve v družino modelov. Poleg FZBZ so tako nastale še Funkcionalne zahteve za normativne podatke (FRAD - Functional Requirements for Authority Data, objavljeno 2009), ki dopolnjujejo in pojasnjujejo predvsem entitete iz druge skupine FZBZ. Funkcionalne zahteve za predmetne normativne podatke (FRSAD - Functional Requirements for Subject Authority Data) bi naj nadgradile relacije med entitetami tretje skupine FZBZ. FRSAD je še v nastajanju in ker je dr. Žumrova članica delovne skupine za razvoj tega modela, je opisala nekaj aktivnosti in predlogov, ki so se pojavili pri razvoju. FRSAD bi naj predvidoma bil objavljen poleti 2010.

S predstavitvami so nadaljevali še drugi člani programske skupine.

Pod naslovom *»Mentalni modeli bibliografskega univerzuma«* se je skrivala predstavitev dr. Jana Pisanskega, asistenta na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete v Ljubljani. Na kratko je predstavil raziskavo¹, katere namen je bil primerjati miselne vzorce udeležencev s teoretičnim konceptualnim modelom FZBZ. Raziskavo je opravil na vzorcu 30-ih udeležencev in je služila za njegovo doktorsko disertacijo.

Tanja Merčun, mlada raziskovalka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete v Ljubljani, je v svoji predstavitvi *»Vizualizacija bibliografskih informacij in knjižnični katalog«* govorila predvsem o uporabniških vmesnikih in o prikazu najdenih informacij. Spraševala se je o tem, kako bolje izkoristiti že obstoječe podatke in kako množico podatkov bolje predstaviti uporabnikom. Razmišljala je o potencialu, strukturah in problemih, ki jih v prikaz podatkov prinaša koncept FZBZ. Opisala je vizualizacijo informacij kot eno od možnosti za prikaz, pri čemer je še posebej poudarila grafične predstavitve.

V predstavitvi *»Avtomatizacija šolskih knjižnic«* je Katarina Švab, mlada raziskovalka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete v Ljubljani, povzela rezultate spletne ankete, ki jo je izvedla med osnovnošolskimi knjižnicami. Od 449 osnovnih šol je odgovore dobila iz 132-ih. Zanimalo jo je, katero programsko opremo uporabljajo v šolski knjižnici in kdo se odloči za nakup določene programske opreme; katere bibliografske podatke največkrat uporabljajo pri iskanju gradiva za učence in katere pri iskanju gradiva za učitelje; kako so zadovoljni oz. nezadovoljni s programsko opremo, ki jo uporabljajo.

Ob koncu se je razvilo nekaj debate, še največ o avtomatizaciji šolskih knjižnic in o vmesnikih za prikaz podatkov iz knjižničnih katalogov. Dr. Žumrova je prisotne povabila k sodelovanju kot doktorske študente, mentorje prakse ali k sodelovanju pri raziskavah na terenu.

¹ Raziskava je bila predstavljena tudi v: PISANSKI, Jan, ŽUMER, Maja. Funkcionalne zahteve za bibliografske zapise (FZBZ): analiza uporabnosti konceptualnega modela bibliografskega sveta. Knjižnica, 53(2009)1-2, str. 61-76.

Knjižničarji smo vse predstavitve z zanimanjem poslušali. Kljub temu, da je že naslov povedal, da bodo predstavljeni znanstveni izzivi, bi kot knjižničarka - praktik z zanimanjem pogledala tudi kak predlog ali prototip sodobnega uporabniškega vmesnika ali pa poskus »frbrizacije« v realnem knjižničnem katalogu.

Mladim raziskovalcem lahko pri njihovem nadaljnjem delu zaželim le še veliko entuziazma in pa seveda uspešen študij.

Anka Rogina
Mariborska knjižnica

POROČILA

KRAKOV IN AUSCHWITZ

Strokovna ekskurzija *Sekcije študentov bibliotekarstva pri ZBDS*,
10.-14. 3. 2010

Sekcija študentov bibliotekarstva pri ZBDS že nekaj let uspešno organizira strokovne ekskurzije, za katere je vsako leto zelo veliko zanimanja. Kaj ga ne bi bilo, ko pa preko tovrstnih ekskurzij študentje bibliotekarstva lahko spoznamo organiziranost knjižničnega sistema izven meja naše države, širimo poznavanja in odkrivamo lepote tujih dežel in mest.

Tudi letošnje leto ni bilo izjema in tako smo se meseca marca odpravili na Poljsko, natančneje v Krakov. V okviru strokovnega dela smo se pred prihodom v Krakov ustavili še v poljskem kraju Oświęcim in si pod vodstvom izvrstnega vodiča ogledali grozote 2. svetovne vojne – koncentracijsko taborišče Auschwitz-Birkenau. Po tri in pol urnem ogledu smo pot nadaljevali do Krakova, kjer smo preživeli preostale tri dneve. V Krakovu smo

imeli organizirane ogledе dveh knjižnic (Knjižnica Jagiellonske Univerze, Wojewódzka mestna knjižnica), enega inštituta (Institut Książki) in muzeja oz. galerije (Narodni muzej-Galerija poljske umetnosti 20. stoletja). Preostali čas pa je vsak preživel po svoje. Nekateri smo si že pred odhodom na pot pripravili načrt kaj si bomo ogledali in lahko rečeva, da smo videli celo več, kot smo mislili, da bomo. Krakov je namreč mesto, kjer je »vse na dosegu roke«. Spomeniki so zelo blizu drug drugemu in ne potrebuješ veliko časa, da od Florjanskih vrat na severu prideš do judovske četrti na jugu.

Če bi želeli povedati in izraziti navdušenje nad vsem, kar smo videli, bi krepko presegli dovoljeno dolžino tega članka. Zato bova na kratko predstavili organizirane ogledе in izpostavili le nekaj spomenikov tega čudovitega mesta.

Organizirani ogledi

V petek, 12.3.2010, smo imeli zjutraj najprej organiziran ogled **knjižnice na Univerzi Jagiellonian** (Slika 2). Jagielonska knjižnica je najpomembnejša knjižnica v Krakovu, ki je nastala v drugi polovici XIX. stoletja, čeprav so njeni začetki povezani že z začetkom obstoja Krakovske univerze v XIV. stoletju. Zato je še danes predvsem univerzitetna knjižnica, čeprav hkrati opravlja vlogo ene od treh poljskih nacionalnih knjižnic. Prejema obvezne izvode gradiva ter sistematično zbira knjige in periodične tiske o Poljski in vse, kar je bilo objavljeno na Poljskem pred letom 1800 in po letu 1945. Je tudi javna in raziskovalna knjižnica. Skupaj z 42 podružničnimi knjižnicami na raznih fakultetah obsega njen fond 6.603.824 enot (podatek za leto 2009). Posebej bogata je njena zbirka rokopisov ter srednjeveških in novoveških kodeksov. Posebno mesto predstavljajo tudi redki tiski, grafična zbirka, kartografsko gradivo in glasbena dela. Od leta 1992 se knjižnica avtomatizira in danes je mogoče preko OPAC-a brskati po njenem novejšem gradivu, hkrati pa poteka retrospektivna konverzija starejšega fonda.

Ob 12h je sledil obisk **Instituta Książki**, katerega naloga je popularizacija knjig in njihovih avtorjev.

Slika 1: Skupinska slika udeležencev ekskurzije

Predstavili so nam tudi projekte, s katerimi spodbujajo bralne navade pri otrocih. Rezultate enega od tovrstnih projektov smo videli popoldne, ko smo si ogledali še **Wojewódsko mestno knjižnico**, kjer sta nas prijazno sprejeli dve zaposleni bibliotekarki in nas popeljali po oddelkih knjižnice. Na mladinskem oddelku sta nam pokazali knjige, ki so jih v celoti (tako ilustracije, besedilo kot platnici) izdelali otroci sami, zaposleni katalogizatorji pa so jih (kot vzpodbuda za njihovo nadaljnje knjižno delo) vključili v katalog knjižnice.

Ogledali smo si tudi časopisni oddelek, oddelek z gradivom v tujih jezikih, avdio sobo, oddelek z bibliografijami,

Slika 2: Glavna čitalnica Jagielonske knjižnice

Sliki 3 in 4: Knjige, ki so jih v celoti izdelali otroci sami

Slika 5: Recenzija odpisane gradiva

domoznanski oddelek, veliko moderno čitalnico s prostim dostopom do gradiva, oddelek za obdelavo poškodovanega gradiva, predavalnico. Kot zanimivost sta nam pokazali še prostor, kamor je odloženo odpisano knjižnično gradivo in kamor lahko tudi uporabniki odlagajo lastne knjige, ki jih sami ne potrebujejo več in jih podarjajo naprej ostalim uporabnikom. Eden od zaposlenih opravi recenzijo tovrstnega gradiva in vsako enoto označi z barvno nalepko, glede na stopnjo zanimivosti in uporabnosti gradiva.

V soboto, 13.3.2010, smo imeli ob 12h organiziran ogled **Galerije poljske umetnosti 20. stoletja**, ki se nahaja v Narodnem muzeju. Galerija poljske umetnosti ponuja osredotočeno raziskovanje glavnih

tokov 20. stoletja poljske umetnosti in je z izborom več kot 400 del največji tovrstni prikaz med poljskimi muzeji. Umetnine, razstavljene v galeriji, najdemo na: <http://www.muzeum.krakow.pl/20th-Century-Polish-Art.229.0.html?&L=1>.

V nadaljevanju pa bova predstavili mesto Krakov in spomenike, ki si jih je vredno ogledati ob raziskovanju tega slikovitega mesta:

Mesto Krakov

Redka so mesta v srednji Evropi, ki se danes lahko pohvalijo s tako raznovrstno in bogato ohranjeno zgodovinsko, spomeniško in kulturno dediščino kot

jo ima Krakov. Slikovito mesto ob Visli, v senci ogromnega dvorca Wawel, skriva precej skrivnosti, ki so se nabrale v njegovi tisoletni preteklosti. Te skrivnosti lahko odkrivamo v veličastnih cerkvah, muzejih, galerijah slavnih poljskih umetnikov ali ob sprehodu čez glavni trg starega mesta.

Mesto se je začelo razvijati na griču ob pritoku reke Rudawe v Vislo. Po

Slika 6: Narodni muzej

Slika 7: Zmaj, ki se je prehranjeval z živino in ljudmi

legendi naj bi mesto Krakov ustanovil legendarni princ Krak, ki si je na gradu Wavel (Wavel pomeni močvirnat kraj) postavil grad in pod njim ob reki Visli ustanovil po sebi imenovano mesto. In vse bi bilo kot v pravljici, če ne bi v votlini pod grajskim hribom bival gromozanski zmaj. Ta se je resda hranil pretežno z živino, ki so mu jo darovali ljudje, vendar je včasih pohrustal tudi kakšnega človeka, še posebej pa so mu menda ugajala lepa dekleta. Zmaj je tako ustrahoval prebivalce Krakova vse do tistega dne, ko je mlad čevljarček Skuba predlagal, naj zmaju namesto prave ovce podtaknejo žival, nagačeno z žveplom. Meščani so ga ubogali in požrešen zmaj res ni opazil razlike, dokler mu žveplo ni začelo razjedati želodca. Zmaj je začel rjoveti in bruhati ogenj. Peklensko žejo je poskušal utopiti v bližnji reki Visli, vendar je zaradi neznosne bolečine spil toliko vode, da mu je razneslo trebuh. Ob tem pa je nastal silovit ognjemet, ki je meščanom Krakova oznanil konec strahu in strašnih žrtvovanj. Meščani so od veselja ponesli bistrega čevljarčka na grad h kralju, ta pa mu je v zahvalo

obljubil hčer za ženo. In še danes lahko na Wawlu občudujemo zmajev brlog in železni kip zmaja, ki bruha ogenj.

Z nastankom mesta pa je povezana tudi naslednja legenda, ki pripoveduje o treh bratih: Lechu, Czechu in Rusu, od katerih naj bi vsak šel v svojo smer in si tam zgradil svoj svet. Lech je šel na zahod. Ko je prišel na jaso sredi gozda, je opazil gnezdo belega orla. Odločil se je, da se bo tu ustalil s svojimi ljudmi. Kraj je poimenoval Gniezno (=gnezdo), njegovi ljudje pa so postali Poljaki, kar pomeni "prebivalci polja". Orel je postal simbol njegovega rodu. Od tega dne je beli orel na rdeči podlagi uradni emblem Poljske.

Čeprav so prvi ljudje živeli tod že vsaj v kameni dobi in je bil kraj lokalno pomemben že v času prvih slovanskih kneževin, se pisno prvič omenja šele v prvem stoletju našega štetja, ko ga je nek trgovec iz daljne Kordobe v poročilu s potovanja označil kot "bogato in s širnimi gozdovi obdano mesto na križišču trgovskih poti". Leta 1000 je postal Krakov sedež škofije, na Wawlu pa so kmalu zatem začeli graditi katedralo v romanskem slogu. Spremljajoči grad je tako postal pomemben center cerkvene in posvetne oblasti. Prvi razcvet je mesto doživelo v XIV. stoletju, z razglasitvijo za kronsko mesto poljskih kraljev, kar je ostalo vse do začetka XVII. stoletja. Leta 1330 je poljski kralj Kazimir III. Veliki ponudil v Krakovu zatočišče preganjanim Judom iz cele Evrope, hkrati pa blizu njega ustanovil še po sebi imenovano mesto, ki je zaradi ugodnih trgovskih privilegijev postalo zelo

pomembno trgovsko središče. Sloviti judovski Kazimir je dobil odločilni pečat šele po letu 1495, ko je Jan Olbracht z dekretom vanj preselil vse Krakovske Jude.

Vsaj tako kot judovsko, če ne še bolj slovito, ima Krakov tudi bogato intelektualno preteklost. Tudi njo je povezan Kazimir III. Veliki, ki je že leta 1364 z razsvetlenskimi nameni, da bi pospešil kulturni razvoj mesta, šolo pri Wawelski katedrali (s koreninami v letu 1150) povzdignil v univerzo. Še danes lahko na Jagiellonski ulici občudujemo poslopje s prekrasnimi arkadnimi dvorišči iz XIV. stoletja, t.i. "Collegium Maius", ki je ena najbolje ohranjenih srednjeveških univerzitetnih stavb v Evropi. Univerza je za praško druga najstarejša univerza v srednji Evropi. Na njej je študiral tudi znameniti astronom in utemeljitelj heliocentričnega sistema Nikolaj Kopernik. Rokopis njegovega dela o gibanju nebesnih teles danes hranijo v Jagellonski univerzitetni knjižnici, v celoti pa si ga je možno ogledati tudi na straneh svetovnega spleta. Na začetku novega veka je bil torej Krakov pomembno politično središče, cvetoč gospodarski prostor in kraj ustvarjanja številnih humanistov, znanstvenikov in umetnikov iz cele Poljske pa tudi iz ostalih dežel od Italije in Francije vse do Nemčije in Flandrije.

Renesančni razcvet se je končal, ko je konec XVI. stoletja prestolnica Poljske namesto obrobnega Krakova postala Varšava. Mesto je nadalje hudo opustošila kuga in sredi XVII. stoletja je za to nevarno boleznijo umrlo kar 20.000 njegovih prebivalcev. Kraju ni prizanesla niti vihra tridesetletne vojne, pa tudi pozneje

Slika 8: Železni kip zmaja pod vzhodom gradu Wawel

so ga večkrat opustošile pruske in ruske čete. Nekdanja prestolnica Poljske se je tako v enem samem stoletju spremenila v zapuščeno provincialno mesto spretnih obrtnikov in trgovcev lokalnega značaja. Ob prvi delitvi Poljske leta 1772 je bil Krakov dodeljen Avstriji, po koncu Napoleonskih vojn pa je do leta 1846 imel status svobodnega mesta, ko je spet postal del Habsburške države in to ostal do konca prve svetovne vojne. Po združitvi Poljske in pred drugo svetovno vojno je mesto beležilo nov vzpon,

Slika 9: Wawelska katedrala

saj je spet postalo pomembno upravno in kulturno središče. Čeprav je prebivalstvo Krakova, zlasti judovsko, med drugo svetovno vojno precej pretrpelo, samo mesto ni utrpelo vojne škode. In ker centra starega mesta niso prizadele niti modernizacijske težnje druge polovice dvajsetega stoletja, se lahko Krakov danes upravičeno ponaša kot eno izmed najlepših zgodovinskih mest Evrope.

Spomeniki v Krakovu

GRAD WAWEL

Grad Wawel je simbol poljske državnosti in povezan s Poljsko zgodovino bolj kot kateri koli drugi kraj na Poljskem. Hrib so naselila že ljudstva Vislanov, na pomenu pa je začel pridobivati v času Boleslava Hrabrega in Kazimirja Obnovitelja, ki si je tukaj postavil rezidenco. Na Wawlu so bili kronani skoraj vsi poljski kralji: natančneje 19 kraljev in ena kraljica.

- Kraljevi grad

V gradu so danes na ogled kraljev-

ske sobane, zanimiva je zlasti senatna dvorana, ki so jo uporabljali za zasedanja sejma, dvorne ceremonije, plese in gledališke igre. Sprejemna dvorana ali kronaska soba je zanimiva zaradi kasetiranega stropa, kjer je izrezljanih 30 glav (Krakovske glave) od nekdanjih 194, ki so krasile grad. Najpomembnejši predmet kraljeve zakladnice je meč iz 13. stoletja, ki so ga uporabljali za kronanje poljskih kraljev. V njej pa je na ogled tudi več kelihov, monštranc, ur in drugih dragocenosti. Orožarnica hrani zbirko orožja.

- Katedrala

Gre za enoladijsko cerkev s stranskimi kapelami. Transept (prečna ladja) ne izstopa iz širine cerkve. Prezbitერიj ima korni obhod (ambulatorij). Kapele so iz različnih slogovnih obdobij in so bile velikokrat predelane. Gotski izgled notranjščine cerkve so prekrile poznejše predelave. Kljub številnim prezidavam, je tloris cerkve ostal pravičen. Nad glavnim vhodom pred katedralo so na verigo pripete prazgodovinske živalske kosti. Legenda pripoveduje, da s padcem kosti nastopi konec sveta. Kostni so bile izkopane in obešene na današnje mesto v začetku 20. stol. Na vratih je velika črka "K", ki označuje Kazimirja Velikega, ki je končal gradnjo katedrale.

- Sigmundov stolp

V stolp vstopamo skozi zakristijo. Največja znamenitost v njem je Sigmundov zvon, ki je največji na Poljskem. Ulit je bil leta 1520, tehta skoraj 11 ton in je visok 2 m, v premeru pa meri 2,5 metra. Žvenkelj je težek 350 kg, da bi ga zanihali je potrebnih kar 8-10 ljudi. Zvon zvo-

ni samo ob najpomembnejših cerkvenih praznikih in državnih dogodkih. Pravijo, da se tistemu, ki se dotakne kladiva kmalu uresniči želja, ki jo zašepče ob dotiku.

SUKIENNICE

So zgradili v začetku 13. stoletja kot pokrito tržnico. Svojo prvotno vlogo tržnega središča so uspešno ohranjale skozi vsa stoletja in še danes so največji trg s spominki v Krakovu, kjer prodajajo vse od kiča do nakita iz jantarja. V nadstropju se nahaja galerija poljskega slikarstva iz 19. stoletja, ki prikazuje dela od obdobja romantike do mlado-poljskega gibanja (Matejko, Podkowinski, Michalowski, ...).

STOLP MESTNE HIŠE

Konec 13. stoletja zgrajen iz kameinja in opeke, je edini ostanek srednjeveške mestne uprave. Leta 1524 je bil opremljen s prvo uro. Stolp je bil večkrat poškodovan v požarih, leta 1703 pa ga je močno nagnilo tudi neurje in kljub obnovi, še danes visi za 55 cm. Stolp po stotih prehojenih stopnicah nudi tudi lep

razgled na staro mestno jedro, v njem pa je tudi del muzeja zgodovine Krakova, gledališče in kavarna.

CERKEV SV. ADALBERTA

Majhna cerkvica Sv. Adalberta je ena najstarejših v Krakovu. Zgrajena je bila še pred prvim stoletjem. Legenda pripoveduje, da je Sv. Adalbert tukaj pridigal preden je odšel spreobračat Pruse leta 997. Cerkev je mešanica stilov od romanske do moderne. Te faze lepo odražajo razvoj trga.

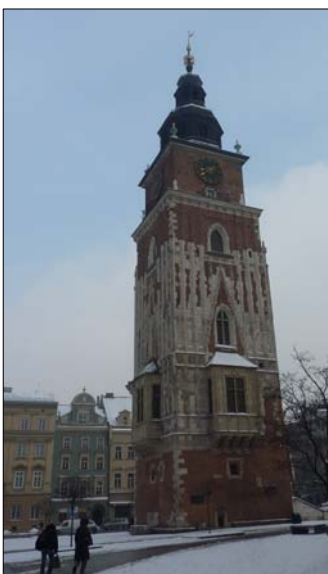
MARIJINA CERKEV

Cerkev Sv. Marije je bila župna (glavna mestna) cerkev krakovskih meščanov. Za Wawelsko katedralo je druga najpomembnejša cerkev v mestu. V njej so svoj pečat pustila skoraj vsa umetniška obdobja od gotike do secesije. Cerkev dominira na vzhodnem delu trga. Konec 13. stoletja je po obnovi mesta zaradi tatarskih vpadov, nekdanjo romansko cerkev nadomestila gotska cerkev. Leta 1365 je bil dodan nov prezbiterij z velikimi vitraži (3 originalna okna so še vedno ohranjena).

Današnja obliko bazilike je cerkev dobila konec 14. stoletja.

Največja znamenitost cerkve je velik gotski oltar, ki je delo Veita Stossa. Stoss je bil eden najboljših rezbarjev pozne gotike in je kar 12 let delal samo na glavnem oltarju ter ustvaril enega od največjih gotskih oltarjev na vsem svetu. Tako kot cerkev, je tudi glavni oltar posvečen Marijinemu vnebovzetju. Sodi med krilne oltarje, kar pomeni, da ima dve strani. Ob navadnih dnevih je oltar zaprt in prikazuje na zunanjih delih kril prizore iz Marijinega in Kristusovega življenja. Kadar pa so krila odprta, je na ogled »praznična« stran. Na ogled je prizor Marijine smrti in vnebovzeta, na vrhu oltarja pa imamo prizor Marijinega kronanja.

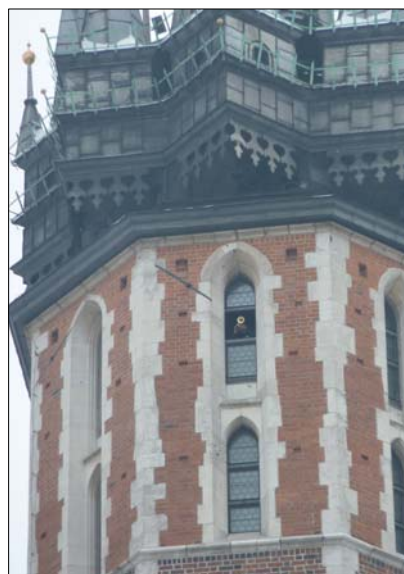
Zanimiva pa sta tudi stolpa cerkve Sv. Marije. Legenda pripoveduje, da sta ju gradila dva brata. Vsak je gradil svoj stolp. Med bratoma je prišlo do rivalstva, saj je vsak želel zgraditi višjega. Mlajši brat, ki je bil poražen, je iz jeze ubil starejšega

Slika 10 : Stolp mestne hiše

Slika 11: Glavni trg v starem mestu Krakova s cerkvijo Sv. Marije

Slika 12: Igranje Hejnala ob polni uri

Slika 13: Cerkev Sv. Petra in Pavla

brata. Z istim nožem naj bi nato sodil še sebi. Nož visi še danes na Vzhodnem vhodu v Suknienice. Še danes vsako polno uro iz višjega stolpa zaigrajo na štiri strani neba »Hejnal«. To je melodija, ki je v srednjem veku služila kot opozorilni klic. Legende povezujejo njen nastanek s tatarsko invazijo 1241, ko je stražnik zagledal sovražnika in zatrobil alarm, mu je tatarska puščica prebila vrat. Ta preprosta melodija, ki temelji na petih notah je danes glasbeni simbol mesta. Od leta 1927 melodija vsak dan na poljskem nacionalnem radiu oznanja poldne.

OBZIDJE

Leta 1258 je knez Lešek Črni, dal Krakovu pravico, da zgradi svoje obzidje. Obzidje se je skozi stoletja širilo in mesto je bilo nazadnje obdano z notranjim in zunanjim obzidjem, jarkom in kar 47 stolpi (39 stolpov + 8 mestnih vrat). V mesto je vodilo 8 vrat. Najpomembnejša so bila FLORIANSKA VRATA. Pri teh vratih se je začela kraljevska pot - tukaj so v mesto vstopali principi, princese in kralji, ki so ob kronanjih in najrazličnejših svečanostih šli od Florianskih vrat do glavnega trga in od tam po Široki ulici na grajski grič Wawel. Z uvajanjem topništva, je obzidje izgubilo svoj prvotni pomen. Ker je bilo zanemarjeno so ga v začetku 19. stoletja porušili in na njegovem mestu uredili velik zelen park, ki vabi na (okrog 5 km dolg) sprehod okoli starega mesta, na katerem bomo srečevali spomenike najpomembnejših Poljakov in Krakovčanov. Parki so urejeni v različnih stilih, tako da lahko hkrati uživamo tudi v njihovi raznovrstnosti. Profesor Feliks Radwanski pa je dosegel,

da so ohranili del obzidja, tri stolpe in Florianska vrata, ki še spominjajo na podobo nekdanjega mesta.

BARBICAN

Predstavlja poseben tip vojaške utrdbe. Načrte za barbikane je delal že Leonardo da Vinci, tukaj pa imamo primer najbolj ohranjenega barbikana v Evropi. Zgrajen je bil leta 1498/1499 po porazu Jana Olbrachta v bitki s Turki, ko so se Poljaki bali novih Turških napadov. Zgrajen je kot okrogla utrdba, ki meri v premeru 24,4 metre, zidovi pa so debeli kar 3 metre. Mogočna struktura je nadzidana s sedmimi stolpiči, ki so omogočali učinkovito obrambo glavnih mestnih vrat. Iz vsega tega je lepo razvidna sprememba, ki jo je v vojskovanje prineslo topništvo. Branilci utrdbe so bili nameščeni v štirih nivojih na voljo pa so imeli kar 130 strelnic za napad na nasprotnika. V pritličju so bili nameščeni topničarji, nad njimi pa so bili nameščeni lokostrelci in strelci z mušketaми. Barbikan je bil obdan še z globokim jarkom, v primeru nuje pa so se branilci lahko umaknili v mesto še po dviznem mostu, ki ga je obdajalo utrjeno obzidje. Danes ta 500 letna utrdba služi za občasne poletne koncerte, gledališke predstave ipd.

MATEJKOVA HIŠA

V tej hiši se je leta 1838 rodil sloviti poljski slikar Jan Matejko. Po njegovi smrti so jo preuredili v muzej. Prvo nadstropje je ostalo nedotaknjeno in je še danes enako kot takrat, ko je v njem živel umetnik. V drugem nadstropju je na ogled razstava o Matejku in njegovem delu in hrani tudi osnutke za fresko v Marijini cerkvi. V najvišji etaži so na ogled razni predmeti iz Matejko-

ve dediščine. Še posebej zanimivo je nekatero staro orožje in deli mučilnih naprav, ki so jih našli na mestu nekdanje mestne hiše.

SPOMENIK ADAMA MICKIEWICZ-a

Spomenik Adama Mickiewicza, najbolj slavnega poljskega pesnika, je bil odkrit leta 1898 ob 100-letnici njegova rojstva. Naredil ga je Teodor Rygiel. Kip pesnika obdajajo 4 alegorične figure, ki predstavljajo: DOMOVINO (devica, ki gleda proti ulici Sienna); IZOBRAZBO (starec, ki poučuje dečka); POEZIJA (ženska z lutnjo), DOMOLJUBJE (vojak, ki gleda proti Suknienicam). Spomenik, ki ga domačini ljubkovalno kličejo kar "Adaš", je hkrati najbolj priljubljena mestna točka za zmenke in najboljše izhodišče za vsa potepanja po mestu.

CZARTORYSKI MUZEJ

Zbirka je večidel nastala konec 18. stoletja po zaslugi kneginje Izabelle Czartorysky, ki je izhajala iz ene od najbolj močnih plemiških družin. Po novembrski vstaji leta 1830 se je začasno preselila v Pariz, kjer je nakupila večino umetnin. Leta 1876 se je zbirka po zaslugi kneza Wladysława Czartoryskega vrnila v Krakov. Najbolj znane umetnine iz muzeja so: Leonardova dama s Hermelinom, Rembrandtova pokrajina z dobrim Samaritanom, ter še številne druge slikarske in kiparske umetnine iz cele Evrope (Alessandro Algardi, Vincenzo Catena, Alessandro Magnasco, Caspar Netscher...).

CERKEV SV. PETRA IN PAVLA

Največjo cerkev v mestu so zgradili jezuiti po vzoru Jezuitske cerkve Il Jesu v Rimu. Gre za eno največjeh

tnjših zgodnjebaročnih stavb v vsej srednji Evropi. Temeljni kamen je bil položen leta 1596. Vodilni jezuitski arhitekt Giovanni de Rois je pripravil načrte, vendar so se tik pred koncem gradnje leta 1605 pokazale nekatere konstrukcijske težave, nakar je dvorni arhitekt Giovanni Batista Trevano načrt nekoliko predelal. Vpliv protireformacije se kaže v zunanji cerkveni monumentalnosti, združeni s hladno strogostjo njene notranjosti. Tloris cerkve je v obliki latinskega križa, prostorna cerkvena ladja omogoča na eni strani zbiranje večjih množic pri poslušanju pridigarja, stranske kapele pa omogočajo bolj intimno čaščenje Boga. Ideja združitve vzhodne in zahodne cerkve, ki so jo Jezuiti promovirali na Poljskem je vidna tudi v izboru apostolov Petra in Pavla, ki vsak zase posebljata različna svetova (Peter - prvi papež na zahodu; Pavel apostol vzhoda). Položaj cerkve ni bil nikoli določen naključno, običajno so stale na koncu ulice ali na najpomembnejših trgih. Da bi to dosegli tudi tukaj je arhitekt pred cerkvijo zasnoval majhen trg. Med leti 1715 in 1722 je Kasper Bazanka ta trg okrasil s kipi 12 apostolov. Originali so zaradi poškodb, nastalih zaradi onesnaženosti, shranjeni v muzeju.

Zaključek

Da je mesto Krakov res bogato, tako na kulturnem, zgodovinskem kot intelektualnem področju, lahko z gotovostjo potrdimo udeleženci ekskurzije, ki smo v Krakovu imeli kaj videti! Tudi nad prijaznostjo prebivalcev smo bili pozitivno presenečeni, saj smo bili povsod lepo sprejeti. Na organiziranih ogledih so nas toplo sprejeli in nam nudili res strokovno vodstvo, zaradi česar smo pridobili veliko novega znanja. S tem je bil izpolnjen tudi namen tovrstnih strokovnih ekskurzij – stalno izpopolnjevati in širiti strokovna znanja. Pridobili pa smo tudi nova znanja s področja kulturne in znanstvene dediščine, ki smo jih z navdušenjem prenesli med svoje (knjižničarske) prijatelje. Na štiridnevni strokovni ekskurziji smo spletli nove in močnejše vezi ter se polni lepih vtisov vrnili domov z željo, da bi bile takšne ekskurzije organizirane še naprej.

Helena Rojec

rojec.helena@gmail.com

in

Uršula Tarfila

ursa.tarfila@gmail.com

Oddelek za bibliotekarstvo,
knjižarstvo in informacijsko znanost
Filozofske fakultete

Viri:

- Cracow (2000). London [etc.]: Dorling Kinder.

Spletne strani:

- <http://www.krakow.pl/en/miasto/>
- <http://www.kasprzyk.demon.co.uk>
- www/history/index.html
- <http://www.kasprzyk.demon.co.uk/>

- [www/krakow/index.html](http://www.krakow/index.html)

Spletne strani obiskanih ustanov:

- http://www.bj.uj.edu.pl/index_en.php
- <http://www.bookinstitute.pl/>
- <http://www.muzeum.krakow.pl/20th-Century-Polish-Art.229.0.html?&L=1>
- <http://wbp.krakow.pl/>

Prispevek o Auschwitzu bo objavljen v prihodnji številki.

SMERNICE ZA DIGITALIZACIJO KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

V NUK, v Enoti za razvoj in upravljanje digitalne knjižnice, smo marca 2010 pripravili *Smernice za digitalizacijo knjižničnega gradiva* kot napotek, pomoč in priporočila knjižnicam pri digitalizaciji knjižničnega gradiva. Smernice so objavljane na spletnih straneh [Ministrstva za kulturo](#) in [NUK](#).

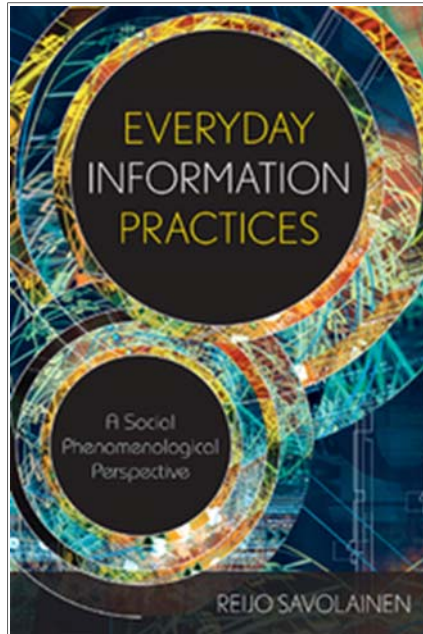
Mojca Šavnik
Narodna in univerzitetna knjižnica

VSAKODNEVNE INFORMACIJSKE PRAKSE

POVABILO
K BRANJU

Že dve leti minevata, odkar je **Reijo Savolainen**, profesor na Oddelku za informacijske študije Tamperške Univerze izdal zanimivo delo, ki se ukvarja z aktualnim *in konstantno razvijajočim se področjem informacijskega vedenja*¹. Zanimivo je predvsem z svežega sodobnega vidika, na podlagi katerega je raziskoval sodobne vsakodnevne informacijske prakse. Te so skozi njegovo delo *Everyday Information Practices* močno povezane z dinamičnimi koncepti posameznikove osebnosti, njegovih vsakodnevni rutin, običajnih delovanj in iskanja informacij. Potreba po preseganju preživelih statičnih delitev na izoliranega posameznika, ki išče informacijo, jo najde, povleče vase, v sebi predela in uporabi, potem pa pade zastor in na izolirano informacijo na drugi strani – to potrebo je pričujoča knjiga skušala kar najbolj zadovoljiti. Gre torej v prvi vrsti za prenovljeni sodobni pogled na življenje z informacijami. Poskus prikaza *the big picture*².

Avtor se v knjigi loteva **fenomenov iskanja in uporabe informacij**, pri tem pa skuša te fenomene dojeti skozi vsakodnevno prakso. Torej nikakor ne želi izpostaviti zgolj iskanja informacij na delovnem mestu, za študij ali druge specifično uravnane potrebe. Gre za to, kako in na kakšen način je vpletenost v informacijske prakse del sodobnih

Vir slike: www.scarecrowpress.com

vsakodnevni projektov. Ali drugače, kako sodobni vsakodnevni projekti vplivajo na posameznikove informacijske prakse. Ali še drugače, kako so informacijske prakse ter z njimi informacije same pod vplivom vsakodnevni posameznikovih projektov.

Ena glavnih idej knjige je torej ta, da **vsakodnevni projekti oblikujejo glavni kontekst vsakodnevne iskanja informacij s poudarkom na tem, kako življenjske navade posameznikov vnaprej določajo (in so določene nazaj) njihove iskalne prakse**. S tovrstno dinamiko skuša knjiga zaobjeti problematiko informacijskega "vedenja" s stališča fenomenološkega dojetja sociologije³. Slednja se

ukvarja s t.i. človekovim *Lebenswelt* kot objektom raziskave in skuša vsakodnevne sociološke procese pospraviti pod streho tega, kaj pomenijo v in za človekovo zavest. Vse to ozadje lahko napravi branje dela precej oteženo, vendar delo ni napisano na način, ki bi vas s pretirano teorijsko neprijaznostjo odvrčal od sebe. Koncepte skuša razlagati sproti in ob koncu tudi prepoznati nujno nadaljevanje raziskav v tej smeri. S sklepnimi odstavki knjige tudi napravi vtis, da gre - bolj kot za strogo znanstveno delo - za **esejski poizkus približevanja zelo dinamičnemu sodobnemu problemu – fenomenu iskanja, uporabe in dajanja informacij v nadaljnjo rabo**. In v taki luči branje predlagam tudi sam. Ponudi namreč zanimive poglede na ves kontekst ki obkroža informacijsko življenje ljudi; kako dojemamo informacije v svetu okoli nas? Po kakšnih kriterijih nekatere informacije zavrremo, druge pa ne?

Delo *Everyday Information Practices: A social Phenomenological Perspective* se z obširno bibliografijo zaključuje po 230 straneh in je razdeljeno na dva glavna dela: prvi je bolj teoretičen in v njem razlaga konceptualno ogrodje svojih raziskav, poleg tega pa uvaja tudi osnovne pojme fenomenološkega pristopa do sociologije⁴; temu sledi drugi, empi-

1 Reijo Savolainen: *Everyday information practices: A social phenomenological perspective*, Lanham, Maryland, Toronto, Plymouth UK: The Scarecrow Press, Inc., 2008.

2 Predvsem s tem menim poskus prikaza širšega konceptualnega objema, ki ga avtor namenja obravnavi posameznikov in njihovih informacijskih praks, ne da bi izoliral kak poseben segment njegovega življenja (delo, prosti čas...).

3 http://en.wikipedia.org/wiki/Phenomenological_Sociology (uporabljeno 6.5.2010).

4 Precej se ukvarja tudi z Alfredom Shutzem kot pionirjem fenomenološke sociologije. Shutz je znan po povezovanju Webrove sociologije in Husserlove fenomenologije – tako da bo s te perspektive delo zanimivo tudi marsikateremu družboslovcu, ne nujno povezanem z informacijsko znanostjo.

rični del, kjer predstavi svojo raziskavo. Savolainen je namreč v okvirih svojih konceptov opravil raziskavo na *primeru okoljskih aktivistov in nezaposlenih*, in sicer kako spremljajo dnevne dogodke in iščejo informacije, na podlagi katerih sprejemajo vsakodnevne odločitve; prav tako je raziskal, kako si gradijo svoje horizonte informacijskih virov v tem kontekstu iskanja informacij za vsakodnevne odločitve; ob koncu pa tudi to, po katerem kriteriju nekatere vire in kanale izberejo prej kot druge. Sama raziskava je detajlno opisana, postopek pa je bil izpeljan zelo natančno.

V naslednjih dveh poglavjih (6. in 7.) se ukvarja z ostalima dvema deloma trojnega pogleda na informacijsko prakso v vsakdanosti – torej z uporabo in dajanjem v skupno rabo. Uporaba informacij v vsakdanjih kontekstih je obravnavana na splošni način, s katerim se avtor skuša približati temu, kako posamezniki filtrirajo različne informacijske vire v vsakdanjih odločitvah, raziskuje pa tudi **kredibilnost medijev, kognitivne avtoritete in informa-**

cijsko prenasičenost. Temu sledi tudi poglavje o dajanju informacij v skupno rabo in tu pridemo do družbenih omrežij, ki so zgrajene na osnovnem konceptu, da je **skupna raba informacij osnovna celica teh omrežij ljudi, norm, zaupanja in vzajemnega razumevanja.** To je avtorju potrdila tudi pričujoča empirična raziskava.

Če povzamemo, gre torej za razgibanano delo, ki bo marsikomu vrglo malo drugačno perspektivo na probleme informacijskega obnašanja ljudi. Ponuja tako strogo teorijo kot tudi podporo v skrbno in podrobno izpeljani empirični raziskavi. Če vso vsebino vržemo v kontekst sodobnih spletnih (2.0?) okoliščin, potem lahko najdemo kar nekaj točk za razmislek o vlogi informacij v življenju (ta pojem je tu treba dojeti kar najbolj generično) sodobnega človeka. **Sodobni svet namreč obvladuje centralna pozicija informacij** in ob vsakodnevnem naraščanju virov se pogled na to še bolj zapleta. Kot pravi avtor v sklenem poglavju, informacijske prakse gradijo lastno zgodovino z izkuš-

njami iskanja, uporabe in dajanja v skupno rabo na podlagi tudi biografskih lastnosti nosilca teh informacijskih praks. To pomeni, da zaloga pred-znanja neke osebe formira nujno osnovo za njegovo informacijsko prakso, ki služi za osmišljanje vsakodnevnih projektov. To se zdi ena glavnih točk dela: **informacijske prakse so subjektivno pogojene in kot take jih je potrebno tudi dojeti.**

Knjiga ne daje vtisa, da ponuja praktične nasvete za knjižničarje pri njihovem delu. Vseeno pa gre za teoretsko/praktično delo, v katerem preplet socioloških in filozofskih premislekov ter konceptov iz informacijske znanosti vzbujajo vprašanja o tem, koliko sploh lahko govorimo o nekih splošnih vzorcih iskanja informacij in informacijskega vedenja kot takega. Ali je torej prihodnost zgolj v informacijah s personalizirano vsebino? K branju vabim predvsem tiste, ki imajo radi teorijo.

Tomaž Bešter

Narodna in univerzitetna knjižnica

OBVESTILA

KRATKE NOVIČKE

OCLC/*ALISE Library & Information Science Research Grant Program (LISRG)* je objavil razpis za sofinanciranje raziskav s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti v letu 2011. Zaželeno je, da se raziskava ukvarja z eno izmed sledečih vsebin:

- vpliv informacijske tehnologije na knjižnice, muzeje in arhive,
- družbeni mediji, učenje in informacijsko vedenje, in
- novi pristop k organizaciji informacij.

Predloge je potrebno oddati do 15. 9. 2010, več informacij na spletnem naslovu: <http://www.oclc.org/research/grants/>.

TERMINOLOŠKEMU BLOGU NA POT

PREDSTAVLJAMO

Bibliotekarji se ob vsakdanjem delu žal vse premalo posvečamo vprašanju svoje strokovne terminologije, tega sijajnega orodja, ki nam omogoča tako natančno in nedvoumno komuniciranje v stroki. Bibliotekarska terminologija je tako ostajala neurejena, ob robu hitrega in burnega dogajanja. To praznino smo sedaj zapolnili. Po dolgih letih pionirskega dela na povsem neraziskanem in neobdelanem področju je neumorna potrpežljivost in zagnanost peščice zanesenjakov pripeljala do trenutka, ko smo lahko v sodelovanju s strokovno revijo Knjižnica izdali prvi slovenski Bibliotekarski terminološki slovar, ki smo ga javnosti predstavili 3. marca 2010 na tiskovni konferenci. Dogodek je doživel veliko medijsko odmevnost, več o slovarju in njegovem nastajanju ter pomenu tega temeljnega priročnika za bibliotekarsko stroko in znanost pa so v *Knjižničarskih novicah*¹ zapisali tudi Ivan Kanič, dr. Branko Berčič in dr. Jože Urbanija, o tem je poročal tudi *Biblioblog*².

Slovar ste člani bibliotekarskih društev že dobili kot zadnjo dvojno številko letnika 2009 strokovne revije Knjižnica, če niste član, ga poiščite v svoji knjižnici! Postavljen je torej na ogled in dan v rabo. Prelistajte ga, bodite radovedni, uporabljajte ga pri svojem delu. Uporabljajte tudi spletni slovar, ki je (nekaj časa še kot delovno gradivo za slovar) dostopen na blogu strokovne revije Knjižnica³ in pokomentirajte. Prav zato, da

bi pridobili vaše kritično mnenje, pripombe in predloge ter omogočili tudi razpravo med strokovnjaki, smo pripravili na spletnem naslovu <http://terminologija.blogspot.com/> spletnik **Bibliotekarska terminologija**. Vabimo vas, da si ga ogledate in nam s pripombami, kritikami in priporočili pomagate popraviti slovar tam, kjer je slab, in ga dopolniti na mestih, kjer je še nepopoln.

Vendar blog ni namenjen samo komentiranju slovarja, naj postane tudi mesto za objavljanje in izmenjavo mnenj o strokovnih izrazih, ki jih pri delu v stroki dnevno srečujemo in z njimi nismo zadovoljni, pa tistih, ki jih zasledimo v tuji literaturi in za njih ne najdemo ustreznika v slovenščini. Bodite kritični in ustvarjalni, pokažite na nepravilnosti in če se le da, predlagajte boljšo rešitev. Oglasite se tudi, če česa ne veste, mogoče nam uspe skupaj z obiskovalci bloga najti rešitev! Pravkar je v razpravi (30.3.2010) nabor izrazov, povezanih z *odprtim dostopom*.

Upamo, da vam bodo kdaj pomagale tudi povezave na izbor spletnih slovarjev s področja bibliotekarstva v različnih jezikih.

Vabimo vas k sodelovanju in sooblikovanju spletnika!

Ivan Kanič

1 Knjižničarske novice št. 1-2, 2010.

2 <http://www.biblioblog.si>.

3 <http://revijaknjiznica.wordpress.com/terminologija>.

STROKOVNA SREČANJA ZBDS 2010

POROČILA

V prejšnji številki smo objavili najavo strokovnih srečanj ZBDS. Ker je prišlo do manjših sprememb, prosimo popravite zaznamke na vaših koledarjih.

- 18. in 19. junij, Ravne na Koroškem, srečanje potujočih knjižnic »**Vloga potujočih knjižnic v matičnih knjižnicah**«
- 27. in 28. september, Rogla, mednarodno posvetovanje splošnih knjižnic »**Bralna kultura in knjižnične zbirke v splošnih knjižnicah**«
- 27. in 28. oktober, Ljubljana, mednarodno strokovno posvetovanje visokošolskih in specialnih knjižnic »**Prost dostop do dosežkov slovenskih znanstvenikov**«.

INTERVJU Z NEKDANJO KNJIŽNIČARKO ANICO COTIČ

MKI: Gospa Anica, bi nam povedali kaj o tem, kako to, da ste prišli delat v izolsko knjižnico?

AC: Rojena sem v Puli in tam sem preživela vso svojo mladost. V družini nas je bilo pet otrok, mama in oče. Oče je zgodaj umrl. Nismo si mogli veliko privoščiti. Vedno pa sem imela rada knjige. Veliko sem brala, tudi ponoči, in mama se je vedno jezila. Ko sem jo slišala prihajati po škripajočem parketu, sem se naredila, da spim. Rada sem brala zgodovinske knjige in življenjepis raznih osebnosti. Knjig sicer nismo imeli možnosti kupiti. Tudi v knjižnico nisem bila vpisana, sem pa šla večkrat tja pogledat. Potem sem se dokaj mlada, pri dvajsetih letih, poročila in prišla živeti v Izolo. Rodila sem hčerko Vivijano. Jezika sem se naučila sproti, iz vsakdanjega življenja in kasneje z branjem. Sprva sem delala v trgovini Mavrica, v pisarni. Takrat je bil direktor Soče gospod Klančič in on mi je povedal, da v knjižnici potrebujejo nekoga za nadomeščanje. Šla sem delat tja in potem tam ostala. Tako sem od leta 1963 do leta 1992 delala v Matični knjižnici v Izoli. Že kmalu po nastopu delovnega mesta sem se v Narodno univerzitetni knjižnici v Ljubljani udeležila tečaja iz knjižničarstva in opravila strokovni izpit za pridobitev naziva knjižničarka.

MKI: Se morda po pripovedovanju ostalih sodelavcev spominjate, kako je bilo v knjižnici, preden ste vi nastopili vaše delovno mesto?

AC: Sprva je knjižnica, kakor tudi gledališče in kulturni dom, spadala pod Kulturno prosvetno društvo KPD Svoboda. Leta 1958 pa so

ustanovili Matično knjižnico Izola. V knjižnici je delal gospod Sornik, ki je imel v isti hiši tudi stanovanje. Kasneje so iz njegovega stanovanja naredili pionirski oddelek. Gospod Stane Peternel, kasnejši upravnik knjižnice, je bil tudi v dramski skupini in je igral v gledališču. Ko je za njim prišla gospa Radmila Parma, je stanovala v sobici, ki so jo kasneje preuredili v ravnateljstvo pisarno. V delu knjižnice, kjer ste nekoč na policah hranili strokovno gradivo oddelka za odrasle, pa je bila najprej trgovina. V času gospoda Sornika je bila to knjižnica zaprtega tipa in so morali bralci počakati, da jim gradivo poišče knjižničar.

MKI: Kakšne spomine pa imate na vašo prva leta v knjižnici? Koliko vas je bilo zaposlenih?

AC: Kolektiv je bil majhen. Bili smo gospod Stane Peternel, ki je bil upravnik knjižnice, knjižničar Janez Marinšek in jaz. Nekaj mesecev smo delali skupaj, nato je Janez Marinšek odšel k vojakom. Ko se je vrnil, je začel delati informativni list, potem pa kmalu odšel v drugo službo. Jaz sem ostala na njegovem mestu. Takrat sta že bila dva oddelka, oddelek za odrasle bralce in pionirski oddelek. Gospod Peternel je opravljal dela upravnika, skrbel za katalogizacijo in izposojal knjige na oddelku za odrasle bralce. Sama sem delala na pionirskem oddelku. Delali smo deljeno, od 8h do 12h ter od 16h do 19h. Sprva smo delali tudi ob sobotah, kasneje pa ne več. Bila sem več v službi kot doma. Še dobro, da sem bila blizu doma. Spomnim se, ko je nekoč hčerka imela škrlatinko in sem po dvanajsti

uri tekla domov pogledat, če je vse v redu, in potem šla nazaj v službo. Poleti je bil urnik seveda prilagojen dopustom. Šele potem, čez več let, smo začeli delati izmensko, en teden popoldan in en teden dopoldan. Po štirih ali petih letih je gospod Peternel odšel v Kranj. Takrat je njegova dela in naloge opravljal gospod Krbavčič, ki je bil sicer član sveta knjižnice. Brez ravnatelja smo bili šest mesecev. Nato je iz Kopra prišla gospa Radmila Adamov. Nekaj časa sva delali samo medve. Pomagali so nama študentje. Kasneje smo zaposlili še gospo Ane Matuzič. Od takrat naprej sem delala na oddelku za odrasle bralce, Ane pa je delala na pionirskem oddelku. Radmila Adamov je bila ravnateljica, je pa tudi katalogizirala gradivo in vskočila na pomoč pri izposoji, kadar je to bilo potrebno. Ko se je poročila in prevzela priimek Parma ter nato čez nekaj let odšla živeti v Momjan, je na njeno mesto kot ravnatelj prišel gospod Slavko Gaberc. Takrat smo kot višjo knjižničarko zaposlili gospo Damjano Ivančič. Ko je Slavko čez nekaj let odšel na novo delovno mesto v knjižnico v Piran, je njegovo mesto prevzela Damjana. Zaposlila je gospo Vando Slavec, ki je pri nas ostala do leta 1991.

MKI: Koliko pa ste takrat imeli knjig in kašni so bili bralci? So veliko zahajali v knjižnico?

AC: Knjig je bilo malo. Za vsako knjigo sem vedela, kje stoji in sem jo lahko našla tudi v temi. V knjižnico je prihajalo veliko obiskovalcev. Poznala sem vse bralce in skoraj za vsakega sem vedela tudi, kakšna je številka njegove izkaznice,

tako da sem brez težav našla njihovo kartoteko, tudi če so izkaznico pozabili doma. Obiskovalci so bili večinoma zelo prijazni. Veliko jih je tudi hodilo brat časopise v čitalnico. Nekateri pa so bili tudi čudni: trgali so članke iz časopisov, peli na glas, niso vračali knjig ali so vrnili umazane knjige. Z enim smo imeli posebno veliko težav, ker ni pazil na osebno higieno. Tiste, ki knjig niso vračali, smo na to opozarjali kar na cesti. Na cesti so nas tudi ustavljali in prosili, naj jim podaljšamo izposojevalni rok ali rezerviramo določeno gradivo. Velikokrat sem tudi svetovala bralcem, kaj naj si izposodijo. Sicer je bila knjižnica odprtega tipa, a so vseeno čakali na to, kaj jim bom jaz ponudila. Poznala sem bralce in vedela sem, kaj radi berejo, kakšen stil jim je všeč in vedela sem, kaj naj jim dam za branje. Včasih sem knjige za posamezne bralce tudi rezervirala. Imeli smo poseben kotiček za rezervirano gradivo.

MKI: Kaj pa so takrat bralci radi prebirali?

AC: Radi so brali Victorio Holt, Daniele Steel, Marijo Jurić Zagorko, kriminalke. Slovenski avtorji so bili manj brani. Hodili so tudi v čitalnico brat časopise. Italijanske revije smo si najprej izposojali iz Kopra. Ko pa se je pri nas zaposlila gospa Radmila, je začela naročati tudi italijanske revije in časopise.

MKI: Kdo pa je gradivo nabavljal?

AC: Za nabavo je skrbel predvsem direktor knjižnice.

MKI: Pa ste imeli v knjižnici telefone?

AC: V knjižnici sta bila dva telefona, v vsakem nadstropju po eden.

Zvezo med nadstropji pa smo vzpostavljali s hišnim zvoncem. Tako smo se lahko poklicali, kadar je bil na primer čas za skupno kavičo.

MKI: Kako pa je bilo s kurjavo?

AC: V začetku smo kurili na drva. Gospod Peternel je zjutraj prišel prvi v službo in je zakuril, tako da smo ostali prišli na toplo. Kasneje smo kupili peči na nafto. A te so bile take, da so te spredaj grele, zadaj pa te je zeblo. Včasih je bilo tako mrz, da smo delali z rokavicami. Vedno pa smo morali biti toplo oblečeni. Potem smo nabavili termoakumulacijske peči. Poleti pa je bilo lepo, ker je bila zunaj pergola in je bilo lepo hladno.

MKI: Je res, da ste takrat v knjižnici še lahko kadili?

AC: Takrat je bilo povsod tako. Kadili so po vseh pisarnah, v šolah in na avtobusih. V kotičku knjižnice smo imeli mizico in tja smo hodili kadit. Šele v devetdesetih letih se je to začelo spreminjati.

MKI: Kakšno pa je bilo sodelovanje z drugimi knjižnicami?

AC: Veliko smo sodelovali s koprsko knjižnico, pa tudi s piransko, ko je bila tam še ravnateljica Marjanca Lenassi. Hodili smo na zborovanja, na izlete, se družili med seboj. Iz koprške knjižnice smo si izposojali vitrine za razstave. Gospa Radmila je te vitrine vozila sem in tja.

MKI: Kako pa je bilo z dejavnostmi na oddelku za mladino? Ste imeli ure pravljic? So k vam na obisk prihajale skupine šolarjev in otrok iz vrtca?

AC: Že gospa Radmila je imela idejo, da bi v knjižnici pripovedovali

tudi pravljice. Takrat še ni bilo toliko slikanic kot danes. Od doma smo prinašali knjige in kasete in jih pri uri pravljic poslušali. Pripovedovali sta gospa Ane Matuzič in potem tudi Vanda Slavec. Skupine otrok iz šol in iz vrtcev nas sprva niso obiskovale načrtno. Gospa Vanda Slavec pa je sprejemala tudi skupine otrok iz vrtcev in iz šol.

MKI: Kako pa je bilo v vaših časih poskrbljeno za odrasle bralce? Ste prirejali literarne večere? Ste skrbeli za razstavno dejavnost?

AC: Literarni večeri so bili, le bolj poredko. Že v času, ko je pri nas delala gospa Radmila Parma, smo skrbeli tudi za razstave. Ko se je pri nas zaposlil Slavko Gaberc, so bili literarni večeri in razstave bolj pogosti. Takrat smo na primer imeli razstavo starih razglednic. Skrbeli smo tudi za Besenghijevo knjižnico. Ta je bila v drugem nadstropju stavbe, v prostorih, kjer je bilo kasneje stanovanje družine Matijašič. Vendar bralci niso imeli prostega dostopa do knjig iz te knjižnice. Sicer pa tudi ni bilo toliko povpraševanja po njih, le redko si jih je želel ogledati kak Italijan in takrat smo mu dovolili, da si jih je lahko ogledal. Kasneje so to knjižnico preselili v Koper.

MKI: Kdo pa je v tistih časih skrbel za čistočo?

AC: Imeli smo svojo čistilko, gospo Marijo Kleva, ki je tudi stanovala v hiši. Kasneje je prišla gospa Palma Kavalič.

MKI: V isti stavbi kot knjižnica so bila vedno tudi stanovanja. Kako ste se razumeli s sosedi?

AC: Z družino Matijašič smo se dobro razumeli. Pa tudi z drugimi sosedmi.

MKI: Kako pa je bilo, ko ste se upokojili?

AC: Še ko sem se upokojila, so me ustavljali na cesti in prosili, naj jim podaljšam rok izposoje ali spraševali, kdaj bom prišla z dopusta. Niso mogli verjeti, da ne delam več v knjižnici. Sicer pa sem bila zadovo-

ljna s svojo službo. Nismo se kregali, lepo smo se razumeli, šli smo skupaj na kak izlet. Bila sem vesela, da sem v tej službi in nikoli nisem pomislila, da bi šla kam drugam. Takoj po upokojitvi mi je bilo zato še kar hudo. Dokler ni bilo računalniške izposoje, sem še hodila pomagat v knjižnico. Računalniki so mi sicer všeč, saj se hitro najde gradivo. Sprva sem si želela še na kak računalniški tečaj, vendar mi to ni

uspelo. Počasi sem se navadila tudi na to, da ne hodim več v službo. Pridem pa še vedno rada na obisk k nekdanjim in novim sodelavkam.

Pogovarjali sta se Špela Pahor

in

Darja Kromar

Mestna knjižnica Izola

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

RAZSTAVA VELIKONOČNIH IZDELKOV V MKI

Dan pred velikim četrtkom smo v Mestni knjižnici Izola v vitrino ustvarjalnosti postavili razstavo velikonočnih predmetov iz zbirke starin Janeza Janežiča, živečega v Kopru. Janez Janežič je v naši knjižnici razstavljal že večkrat: stare hranilnike, šolske predmete, nabožne slike in druge izdelke, povezane s krščansko vero, stare knjige in molitvenike ter druge posamične zbirke iz njegove več kot deset tisoč predmetov obsežne zakladnice starin. Omeniti velja stalno zbirko okrog 1000 igrač, ki jih hrani v naši knjižnici.

Tokrat smo se odločili postaviti razstavo, posvečeno velikonočnemu času. Janez Janežič je skupaj z ženo Marijo v vitrine razporedil preko 130 velikonočnih eno in večbarvnih voščilnic z različnimi motivi, ki segajo v daljno leto 1900. Tu so še različno veliki in bogato okrašeni velikonočni pirhi iz različnih materialov, od lesa, papirja, pločevine in keramike do porcelana in plastike, različne lesene in porcelanaste figurice zajčkov ter umetniške foto-

grafije z velikonočnimi motivi in prizori velikonočnih iger z jajci. Čipkasti in vezeni prtički, ki so krasi pletene košarice, v katerih so gospodinje k žegnu nosile potico, gnjat, jajca in hren, so podlaga trstenim in lesenim ragljam, ki so na veliki petek, ko so cerkveni zvonovi utihnili, s svojim ropotajočim in daleč slišnim glasom v ritmu klopotev klicale k obredom velikega petka. Razstavo bogatijo izrezki iz starih časopisov, na primer iz Družine leta 1954, ki v besedi in sliki prikazujejo velikonočne običaje na Slovenskem.

Tu je še ciklostirana knjižica o Veliki noči iz leta 1965. Zbiratelj ni pozabil niti na originalno pakirane barve za pirhe iz prejšnjega stoletja, še vedno zavite v celofan iz tistega časa, pa modernejše nalepke za jajčka, različne zajčke in rumene okrasne piščančke v micenih košaricah, pletenih iz žice ali beke, motiv košare z velikonočnimi pirhi na litografsko prešanem in obrezanem kartonu, porcelanast krožnik, vrček za vino, bogato poslikan z zlatimi

lističi. Zanimiva je manjša kamnita spominska plošča z vrezanim napisom Velika noč 1918, Štanjel na Krasu. O tem, da so trgovci že v zgodnjem prejšnjem stoletju znali izkoristiti nabožne praznike v bolj posvetne namene, pričajo steklene parfumske stekleničke v obliki jajca. Če so nekoč predvsem otroci z nestrpnostjo pričakovali praznike, ko je bila miza bolj bogato obložena in so od staršev dobili tudi kakšen priboljšek za v vedno lačna usta, praznične dni pa so si popestrili tudi z nekaterimi velikonočnimi igrami, kot so trkljanje, kotaljenje in zbijanje pirhov, si v današnjem času obilja lahko ta največji krščanski praznik Kristusovega vstajenja obogatimo s spomini na pretekle običaje, navade in šege, ki nam jih zbudijo predmeti, shranjeni v maminem ali noninem predalniku ali taki, ki so zbrani na tej razstavi v naši knjižnici.

Špela Pahor

Mestna knjižnica Izola

RAZSTAVA EKO IZDELKOV V CANKARJEVI KNJIŽNICI VRHNIKA

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

Učenci OŠ Ivana Cankarja Vrhnika so sodelovali na natečaju za najboljši eko izdelek, ki ga je v šol. letu 2009/2010 razpisala založba Morfem. Eden izmed razpisnih pogojev je bil tudi ta, da vsaj tri najboljše izdelke vseh sodelujočih razredov razstavimo v splošni knjižnici. Koordinatorici tega projekta sva bili šolska knjižničarka Andreja Nagode in knjižničarka iz Cankarjeve knjižnice Vrhnika, Zlata Brezovar.

K sodelovanju sva povabili učence 2., 3. in 4. razredov naše šole. Učenci so iz odpadnih materialov pri pouku izdelovali različne izdelke. Učiteljice jih že celo šolsko leto vzpodbujajo k skrbi za okolje. O tem se pogovarjajo pri vseh predmetih, celo pri matematiki. Kar nekaj ur likovnega pouka so namenili izdelovanju izdelkov iz odpadnega materiala, ki so jih izdelali za Morfemov natečaj. Nastale so gosenice, vaze, avtomobili in ostali gradbeni stroji, roža iz zamaškov, papirnate živali ...

Vsi razstavljeni eksponati so izdelani izključno iz odpadnih materialov: plastične platenke, plastični zamaški, tulci toaletnega papirja, star časopisni papir ... Nekateri izdelki so nastajali hitreje, ker je bila njihova izdelava enostavnejša, npr. gosenice in vaze, ki so jih izdelovali drugošolci. Drugi pa so zahtevali veliko spretnosti in potrpljenja, saj so jih izdelovali v večih fazah, npr. avtomobili, gradbeni stroji in živali, ki so jih izdelovali starejši učenci. Vsak izdelek je dobil svojo končno podobo šele po barvanju oziroma krašenju z različnimi pisanimi elementi. Učenci so pri izdelovanju prebudili svojo domišljijo, saj so jim učiteljice podale le osnovna navodila, pri nadaljnjem ustvarjanju

pa jih niso omejevale.

Za osnovo razstave sva koordinatorki uporabili star časopisni papir, saj sva z njim ustvarili malce drugačno, bolj »eko« podlago za vse razstavljenе izdelke. Zaradi svoje barvitosti so bili eksponati kljub črno-beli podlagi zelo lepo vidni. Naslov razstave in ustvarjalce izdelkov sva zapisali na bele liste, izrezane v oblikah drevesnih listov, in zelene liste, ki so ponazarjali štiri-peresne deteljice.

Razstava je bila v čitalnici Cankarjeve knjižnice Vrhnika odprta 11. aprila in je bila na ogled do petka, 23. aprila. V tem času so si jo ogledali vsi naši učenci 1. in 2. triade in vsi obiskovalci čitalnice Cankarjeve knjižnice Vrhnika ter naključni mimoidoči. Knjižničarka je na dan odprtja razstave, ko smo imeli na šoli delovno soboto, poskrbela za vodeni ogled razstave.

Interna komisija je za najboljši vrhniški izdelek izbrala cvetlico, ki je v celoti sestavljena iz plastičnih zamaškov. Izdelali so jo učenci oddelka podaljšanega bivanja 4. razredov, pod mentorstvom njihove učiteljice, gospe Novke Babič. Avtorji izdelka so bili nagrajeni tudi s strani založbe Morfem.

Nagrajencem iskreno čestitava, vse ostale udeležence pa vabiva k sodelovanju tudi v prihodnje.

Andreja Nagode

OŠ Ivana Cankarja Vrhnika

andreja.nagode1@guest.arnes.si

Slike 1, 2, 3, 4: Eko izdelki na ogled

DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE

DIGITALNA VSEBINA SPLOŠNIH KNJIŽNIC NA PORTALU DLIB.SI – REZULTATI SODELOVANJA V LETU 2009

Leto 2009 je bilo zelo uspešno pri pridobivanju digitalnih kopij drugih ustanov in pri njihovih objavah na portalu dLib.si. Delež gradiva drugih organizacij se je v primerjavi z letom 2008 povečal za skoraj 100 % (Grafikon 1) in je na dan 14.01.2010 znašal 37% vsega dostopnega gradiva na portalu. Največ digitalnega gradiva na strani zunanjih partnerjev so prispevale slovenske splošne knjižnice. Njihov prispevek je v primerjavi z drugimi partnerji zares velik (Grafikon 2).

V letu 2009 je že kar **12 splošnih knjižnic** prispevalo svoje digitalno gradivo, in sicer: članke (101.895), časopise (10.855), slikovno gradivo (724) kartografsko gradivo (136), rokopisno gradivo (128) in monografske publikacije (29).

Sodelovanje s **Koroško osrednjo knjižnico dr. Franca Sušnika** je obrodilo vpogled v posebno zbirko Artoteka. Avtorji risb, akvarelov, grafik in plastik so večinoma znani umetniki, med njimi Mirsad Begić, Nikolaj Omersa,

Robert Hlavaty, Aco Mavec, Marjan Manček, Marjanca Jemec-Božič, idr. Artoteka s 722 deli na spletu je rezultat projekta Europeana Local in bo dostopna tudi prek Europeane.

Tudi ostale splošne knjižnice so prispevale bogato in slikovito bero, zlasti lokalno ali regionalno pomembnih in poznanih naslovov (Tabela 1).

Največ digitalnih objektov je prispevala Mestna knjižnica Ljubljana (88.528), sledita Knjižnica Ivana Potrča Ptuj (12.435) in Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica (5.883). Več kot 1000 digitalnih objektov so prispevale: Osrednja knjižnica Celje (2.422), Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka (2.164) in Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto (1.311).

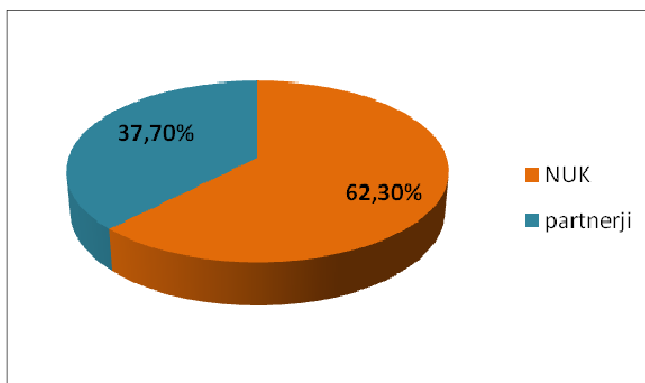
Vsem knjižnicam, ki so nam v letu 2009 prispevale svoje gradivo, se najlepše zahvaljujemo. Verjamemo, da bomo še naprej lahko tako dobro sodelovali.

Lucija Peršin

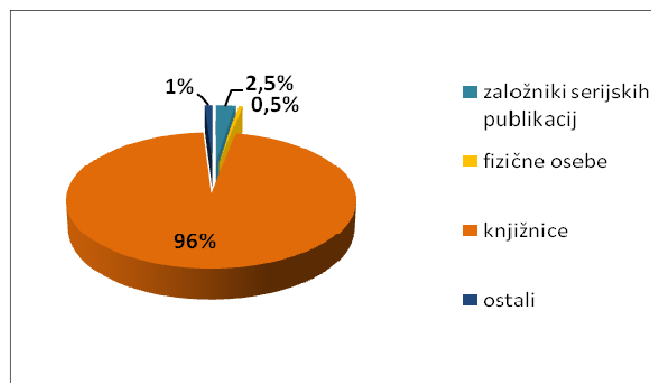
in

Karmen Štular Sotošek

Narodna in univerzitetna knjižnica

Grafikon 1: Delež digitalnega gradiva na portalu dLib.si glede na razmerje NUK in ostale organizacije na dan 14.1.2009

Grafikon 2: Odstotek sklenjenih dogovorov z vsemi zunanjimi partnerji v letu 2009

Tabela 1: Knjižnice, ki so v letu 2009 prispevale svoje gradivo in dovolile objavo na portalu dLib.si

Knjižnica	Publikacije	št. digitalnih objektov	Skupno št. digitalnih objektov
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica	Goriška straža	674	5.883
	Gorica	1.473	
	Kaplje	336	
	Ročni kažipot	12	
	Soča	3.388	

Knjižnica	Publikacije	št. digitalnih objektov	Skupno št. digitalnih objektov
Knjižnica Ivana Potrča Ptuj	Narodna sloga	351	12.435
	Naše delo	1.883	
	Ptujski list	1.575	
	Štajerc	8.600	
	Slikovno gradivo	21	
	Monografske publikacije	5	
Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka	Loški razgledi	2.164	2.164
Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto	Belokranjec	32	1.311
	Dolenjske novice	999	
	Posavska straža	34	
	Sloveniensi Blatt	35	
	Dijaški listi	113	
	Zemljevidi	98	
Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika	Artoteka	722	722
Mariborska knjižnica	Na temeljih preteklosti snujemo prihodnost	20	35
	Splet znanja in domišljije	15	
Matična knjižnica Kamnik	Kamničan	86	86
Mestna knjižnica Ljubljana	Angelček	5.067	88.528
	Dogovori	9.513	
	Javna tribuna	10.065	
	Kronika slovenskih mest	478	
	Naša komuna	12.993	
	Naša skupnost: glasilo občinske skupščine Ljubljana Moste - Polje	16.877	
	Naša skupnost: glasilo prebivalcev občine Grosuplje	2.752	
	Naša skupnost: glasilo predsedstva Zveznega odbora socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije	2.293	
	Vrtec	9.544	
	Zbor občanov	9.334	
	Zvonček	9.611	
	monografske publikacije	1	
	Osrednja knjižnica Celje	Nova doba	
Monografske publikacije		23	
Virtualna razstava Alme M. Karlin		1	
Zemljevidi		35	
Valvasorjeva knjižnica Krško	Naš glas	367	548
	Posavski obzornik	181	
Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper	Glasbena zapuščina koprskih samostanov	5	6
	Plans, profils et Galbes d'une maison de Campagne pour Mr. le Comte de Grisoni a Daila en Istrie	1	
Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	Düševni list: mejszecsne verszke novine	215	256
	Nájszvetejsega Szrca Jezusovoga veliki kalendár za lüdsztvo	41	

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

BRALNA ZNAČKA ZA VDC IN OZARO

V Mestni knjižnici Izola je bila v petek dopoldan, na dan Andersenovega rojstva in mednarodnega dneva knjige, zaključna prireditev s podelitvijo knjižnih nagrad za vse tiste, ki so sodelovali pri bralni znački za VDC in Ozaro. Knjižničarka je sestavila dva različna seznama, prilagojena ljudem s posebnimi potrebami in njihovim interesom. V Ozari so prebirali leposlovna dela tujih in domačih avtorjev, življenjske zgodbe, humorna besedila in podobno. V VDCju pa so tisti, ki ne morejo samo brati, skupaj z vzgojiteljicami prebirali slikanice, ljudske in avtorske pravljice, zgodbe, knjige o bontonu, nekateri, ki lahko berejo samostojno, pa zahtevnejša dela.

Bralno značko je končalo 16 Vdcjevcev in 3 Ozarovci, med njimi dva iz drugih občin, kjer so prav tako enote Ozare, društva za kvaliteto življenja. Na zaključno prireditev smo povabili našo zvesto prijateljico, obiskovalko, bralko, pesnico in pobudnico mnogih novih

idej, gospo Dorino Beržan, ki nam je pripovedovala o življenju v predvojni Izoli. Sproti smo si na platnu ogledali še našo zbirko starih razglednic. Zaigral in zapel nam je Mef, ki ga imajo VDCjevci še posebej radi, pridružil pa se mu je še Štefan Horvat. Knjižničarka Nives je pripravila knjižna darila za vse udeležence bralne značke, njihove mentorje in nastopajoče. Seveda brez slovenskih nageljčkov ni šlo, saj ob dnevih knjige še odzvanja priljubljeno geslo Podari knjigo in cvet. Borza znanja je poskrbela za beležke in svinčnike. Na koncu smo se še skupaj slikali, potem pa odšli v pravljичno sobo, kjer je bila slovesna otvoritev in uradna predaja namenu nove gugalnice za otroke s posebnimi potrebami, ki jo je darovalo društvo Izolani.

Špela Pahor

Mestna knjižnica Izola

OBVESTILA

KOLEDAR PRIHAJAJOČIH SREČANJ

Nadaljevanje z 2. strani:

- **28.6.2010**, London, VB, *UK Library and Information Science Research Coalition Conference*, <http://lisresearch.org/>
- **28.-30.6.2010**, London, VB, *International Conference on Information Society (i-Society 2010)*, <http://www.i-society.eu/Home.html>
- **27.6.2010**, Washington, ZDA, *ALA Annual Conference: Cataloging and Beyond: Publishing for the Year of Cataloging and Metadata Research*, http://faculty.washington.edu/acarlyle/yocr/pdf/cataloging_and_beyond.pdf
- **29.6.-2.7.2010**, Orlando, ZDA, *The 14th World Multi-Conference on Systemics, Cybernetics and Informatics: WMSCI 2010*, <http://www.iis2010.org/>
- **1.-2.7.2010**, Jena, Nemčija, *4th FLOSS International Workshop on Free/Libre/Open Source Software*, <http://floss2010.pbworks.com/>
- **14.-17.7.2010**, Edinburgh, VB, *Art Libraries Society of UK & Ireland – Annual Conference*, <http://www.arlis.org.uk/>
- **16.-18.7.2010**, Edinburgh, VB, *Material Cultures 2010*, <http://www.hss.ed.ac.uk/chb/MaterialCultures2010.htm>
- **18.-23.7.2010**, Barcelona, Španija, *2010 IEEE World Congress on Computational Intelligence*, <http://www.wcci2010.org/>
- **19.-23.7.2010**, Buenos Aires, Argentina, *Milenio y memoria (III. Congreso internacional Europa – America: "Museos, archivos y bibliotecas para la historia de la ciencia")*, juancarlos@orbitur.com
- **21.-23.7.2010**, Karlsruhe, Nemčija, *34th Annual Conference of the German Classification Society*, <http://gfk12010.wiwi.uni-karlsruhe.de/gfk12010/>
- **6.-8.8.2010**, Chania, Grčija, *Open Access to Science Information: Trends, Models and Strategies for Libraries; IFLA Satellite pre-conference*, <http://www.ifla-sat-kania.com/>
- **8.-9.8.2010**, Boras, Švedska, *IFLA, Education and Training Section & Library Theory and Research Section: Cooperation and Collaboration in Teaching and Research: Trends in Library and Information Studies Education*, <http://www.ifla.org/en/calls-for-papers/2077>
- **9.-11.8.2010**, Terälahti, Finska, *8th Annual CISTM: Change Management Agenda for Information Science, Technology and Management*, <http://www.cistm.org/>
- **10.-15.8.2010**, Gothenburg, Švedska, *76th IFLA General Conference and Assembly: "Open access to knowledge - promoting sustainable progress"*, <http://www.ifla.org/en/ifla76>

PROJEKT SCOAP³**financiranje objave člankov namesto plačila naročnine**

PREDSTAVLJAMO

Razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije, nesorazmerno višanje cen znanstvenih revij in vsesplošna finančna kriza ter zahteve po večji transparentnosti in izkoristku javnih sredstev so povzročili hitro razširjanje in praktično udejanjanje pobude o prostem dostopu do rezultatov raziskav. Sprva so idejo uresničevali zlasti na področju naravoslovja, vendar se je načelo kmalu razširilo tudi v drugih znanstvenih disciplinah, tudi na področju humanistike, ki tradicionalno daje poudarek objavam v obliki monografij.

V okviru pobude sta se uveljavila dva osnovna načina zagotovitve prostega dostopa. V prvem objavo članka v prostodostopni reviji plača avtor, njegova ustanova ali financer njegove raziskave, članek je takoj prosto dostopen javnosti. Drugi model temelji na principu samoshranjevanja avtorjevega končnega recenziranega besedila v prostodostopni repozitorij (s soglasjem založnika). Stroške recenzije in priprave za tisk plačajo knjižnice v okviru naročnine na revijo in s tem financirajo založnika.

Skupnost znanstvenikov s področja fizike je pri posredovanju rezultatov svojih raziskav vedno uporabljala inovativne metode. Takšen primer je bila razvoj ArXiv-a¹, ki je bil ena prvih zbirk prednatisov, nastalih iz težnje po hitrejši izmenjavi znanstvenih rezultatov. Kot v primeru ArXiv-a, je sedaj skupnost knjižnic s področja fizike osnovnih delcev (*ang. high energy physics*) zasnovala inovativen model zagotavljanja prostega dostopa. V okviru projekta *SCOAP³ - Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics* bo skupina sodelujočih knjižnic sredstva, ki jih namenja za naročnine na znanstvene revije tega področja, preusmerila v konzorcij, ki bo z zbranimi sredstvi založnikom področja plačal stroške recenzij in priprave prispevkov za objavo². Založniki bodo torej ostali isti, še vedno bodo poskrbeli za skrbno recenzijo, njihove plačljive revije pa se bodo spremenile v prostodostopne revije. Za plačilo stroškov založnikov bo poskrbel konzorcij *SCOAP³*, objave bodo takoj prosto dostopne, ne le za uporabnike sodelujočih knjižnic, tem-

več za vso zainteresirano javnost.

Pomembna novost v tem modelu je, da bo konzorcij plačal stroške recenzije in priprave za tisk za kateregakoli avtorja in ne le za »lastne« avtorje. Pri uveljavljenem načinu objavljanja v prostodostopnih revijah avtorji oz. njihove ustanove ali financerji plačajo le objavo dotičnega avtorja.

V konzorcij so vključeni predvsem inštituti oz. knjižnice iz ZDA, pa tudi ustanove iz Norveške, Češke, Belgije, Avstrije in drugih držav. V času objave novice zainteresirane knjižnice podpisujejo pisma namere, sledil bo razpis. Podrobnejše informacije so na voljo na <http://scoap3.org/>, odgovore na najpogostejša vprašanja v zvezi s projektom pa dobite na http://www.arl.org/sparc/publications/papers/SCOAP3_09april.shtml.

Mojca Kotar
Univerza v Ljubljani
Univerzitetna služba za
knjižnično dejavnost

¹ <http://arxiv.org>.

² <http://scoap3.org/whichjournals.html>.

OSREDNJA HUMANISTIČNA KNJIŽNICA FILOZOFSKE FAKULTETE UL NA KNJIŽNEM SEJMU LIBER.AC

Ljubljana kot svetovna prestolnica knjige je izredno pomemben projekt za Ljubljano in vso Slovenijo, in sicer tako za bralce kot za vse, ki se s knjigo poklicno ukvarjamo. Tudi za visokošolske knjižničarje. Filozofska fakulteta se vključuje v mednarodni projekt *Ljubljana – Svetovna prestolnice knjige* s knjižnim sejmom Liber.ac, s smelo in velikopotezno vseslovensko sejmsko prireditvijo, ki bo prispevala k odmevnosti celotnega projekta, hkrati pa bo (z malo sreče) postala tradicionalni knjižni sejem, ki bo vsako leto združil slovenske založnike akademskega tiska.

Sejem, ki bo potekal od 19. do 21. maja v Foersterjevem vrtu za Filozofsko fakulteto v Ljubljani, bo spremljal pester kulturni program. Posvečen bo literaturi Vzhodne Azije ter kulturnim stikom med Slovenijo in vzhodnoazijskimi državami. Obiskovalcem bodo na voljo predstavitve vzhodnoazijske prevodne proze in poezije, ogledi filmskih projekcij, plesnih predstav in razstav, branje pravljic in različne delavnice za otroke. V okviru sejma bosta torej znanost in umetnost na različne načine nagovarjali obiskovalce: petindvajset razstavljalcev, več kot 750 knjižnih naslovov, kopica kulturnih prireditev.

Osrednja humanistična knjižnica FF ponuja pomoč pri iskanju po elektronskih virih; vpis enega objavlje-

nega tiskanega članka ali knjige v COBISS; brezplačno ovijanje vaše najljubše knjige. In odgovarjali na vaša vprašanja. Časovni razpored bo naslednji:

- 10:00-12:00 Predstavitve iskanja po elektronskih virih, dostopnih iz knjižnic OHK FF. (*V sredo se zaradi otvoritve začne predstavitve iskanja ob 11 uri.*)
- 12:00-14:00 »Ovijemo vašo najljubšo knjigo ...« - Izkušeni sodelavci knjižnic OHK FF obiskovalcem sejma ponujajo ovijanje izbrane knjige (nove ali stare) v zaščitno plastično folijo.
- 10:00-14:00 »Ali vaša zadnja knjiga ali članek še nista vnešena v COBISS?« Zbiranje prijav in izpolnjevanje obrazcev za vnos enega objavljenega dela v COBISS. Število je omejeno na 20 prijav dnevno. Katalogizacijo opravijo strokovno usposobljeni bibliografi OHK FF. Pogoji: originalno tiskano gradivo (ne fotokopije).

Več informacij dobite na stojnici OHK FF.

Sejmsko prireditev in spremljevalni kulturni program so pripravili: Knjižarna FF, Znanstvena založba FF, Osrednja humanistična knjižnica FF, Oddelek za azijske in afriške študije ter Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik.

Še več o sejmu in kulturnem programu na: <http://193.2.70.13/fakulteta/ZalozbaInKnjigarna/ZalozbaInKnjigarna.html>. **Vabljeni na obisk sejma Liber.ac!**

Hedvika Pavlica Kolman
Osrednja humanistična knjižnica
Filozofska fakulteta

Avtorica akvarela: Joanna Zajac - Slapničar

Slovenske splošne knjižnice
objavljamo

LITERARNI NATEČAJ 2010:
KNJIŽNICA IN KNJIGE PO MOJEM OKUSU

Če smo vas lani spraševali, kako diši vaša knjižnica, vas letos sprašujemo po vašem okusu.

Vabimo vas, da opišete idealno knjižnico - kakšna je po izgledu, kdo dela v njej, kakšni so knjižničarji, police. Kakšne so knjige v tej knjižnici, katere izbirate in zakaj.

Na katere prireditve hodite, s kom se tam srečujete, kako tam dihate.

Vstopate z občutkom, da je to res demokratičen prostor za obiskovalce, knjige in avtorje vseh vrst? Ima ta knjižnica posebne koticke? Kateri so to?

Zaupajte nam trenutke, ko je knjižnica najbolj po vašem okusu - tukaj, na drugem planetu ali v nebesih.

Naj bo taka, kakor jo hočete VI! Pišite.

Naš natečaj vabi k pisanju vse generacije.

Izdelek žanrsko ni omejen, le napisan mora biti v slovenskem jeziku.

Lahko vsebuje največ 6000 znakov (šteto brez presledkov), napisan naj bo v elektronski obliki.

Brezplačen dostop do elektronske pošte lahko poiščete tudi v knjižnicah.

Avtorji odstopate pravice do objave besedil.

Zgodbe bo prebrala strokovna komisija in izbrala najboljše, ki bodo izšle tudi v knjižni obliki - v 3. literarnem zvezku *Zgodbe iz knjižnice*

Zgodbo naslovite in jo pošljite na elektronski naslov: natecajknjiznic@gmail.com
do **15. septembra 2010, do 24. ure.**

Spremní dopis mora vsebovati naslednje podatke: ime, priimek avtorja, psevdonom, vaš naslov zgodbe, elektronsko pošto in naslov bivališča, telefonsko številko.

Rezultati izbora bodo objavljeni 30. oktobra 2010
na spletni strani: <http://sites.google.com/site/sekcijazasplosneknjiznice>.

Slovesno jih bomo razglasili na praznovanju
Dneva slovenskih splošnih knjižnic, 20. novembra 2010.

Dodatne informacije dobite na tel. št. 05 731 00 31 (Nadja Mislej – Božič).

Veliko ustvarjalnega navdiha vam želimo in novih zgodb se veselimo,
slovenske splošne knjižnice.

Naj bo zgodba »za pojest«.

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije
Sekcija za splošne knjižnice

Stare modrosti,
nova spoznanja.

6. STROKOVNO SREČANJE Z MEDNARODNO UDELEŽBO

KNJIŽNICA - IGRIŠČE ZNANJA IN ZABAVE*Knjižnice - nosilke kulturne identitete*

OBVESTILA

Karlovec, 16. in 17. september 2010

Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« iz Karlovca v sodelovanju s Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto v okviru projekta čezmejnega kulturnega sodelovanja med Hrvaško in Slovenijo z naslovom Besede in/i riječi (BeRi) organizira dvodnevno mednarodno strokovno srečanje »*Knjižnica - igrišče znanja in zabave*«, ki bo potekalo 16. in 17. septembra 2010 v Karlovcu.

Tema letošnjega strokovnega srečanja je »*Knjižnice - nosilke kulturne identitete.*«

Kulturna identiteta zavzema pomembno mesto v okviru celotne družbene identitete. Njene specifične lastnosti se med drugim kažejo tudi v različnosti posameznih kultur ter v svobodni in odprti izmenjavi kulturnih vrednot. To je področje, na katerem knjižnice zavzemajo eno od svojih najpomembnejših vlog. S svojim delovanjem in razvojem, temelječ na enakosti dostopa vsem ne glede na starost, raso, spol, vero, nacionalnost, jezik ali družbeni položaj, knjižnice potrjujejo priznavanje kulturnih razlik ter jih poskušajo integrirati v svoje delo. Njihovo delovanje se kaže zlasti v:

- medsebojnem sodelovanju knjižnic, ki ponuja nove možnosti intenzivnejšega povezovanja med ljudmi, narodi in kulturami,
- sodelovanju knjižnic z ostalimi ustanovami v domovini in tujini,
- delovanju manjšinskih knjižnic,
- projektih medkulturnega sodelovanja,
- večjezičnih in multikulturnih zbirkah.

Strokovno srečanje smo razdelili v dva dela:

1. Uvodni referati (30 min.):
  - vabljeni predavatelji iz Hrvaške in Slovenije
2. Knjižnice - nosilke kulturne identitete (20 min.):
  - primeri dobre prakse v slovenskih in hrvaških knjižnicah (predstavitve v PowerPointu)

Vabimo Vas, da s svojimi strokovnimi prispevki in primeri dobre prakse sodelujete na strokovnem srečanju. Strokovno srečanje je sofinancirano s strani Operativnega programa IPA Slovenija – Hrvatska 2007-2013, v okviru projekta *Besede in/i riječi (BeRi)*.

Referente prosimo, da izpolnjene prijavnice in povzetke referatov pošljejo najkasneje do 31. maja 2010, celotno besedilo pa zaradi objave v zborniku najkasneje do 31. avgusta 2010 na e-mail Vedrane Kovač Vrana: (vedrana@gkka.hr) ali na naslov: Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« Karlovac (za 6. mednarodni stručni skup), Ljudevita Šestića 1, 47000 Karlovac, Republika Hrvatska.

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

najavlja

11. strokovno posvetovanje Sekcije za splošne knjižnice »Bralna kultura in knjižnične zbirke v splošnih knjižnicah«

(Rogla, Hotel Rogla, 27. - 28. september 2010)

Posvetovanje »Bralna kultura in knjižnične zbirke v splošnih knjižnicah« želi spodbuditi dialog o trenutno zelo aktualni temi v slovenskem prostoru. Kaj, zakaj in koliko ponuditi bralcu v splošni knjižnici, so le tri od nešteti vprašanj, ki se v tem razmišljanju prepletajo.

Izpostaviti želimo, da je za iskanje odgovorov potreben dialog med pisatelji, založniki, knjigotržci, knjižničarji in snovalci smernic kulturne politike v državnih službah.

NAČRTOVANI PROGRAMSKI SKLOPI

• Pogled iz tujine

Strokovnjaki iz tujine bodo izpostavili primere razmišljanj tako o razmerju med interesi in navadami bralcev (Hrvaška) kot o predstavitvi in približevanju knjige bralcu na drugačen, sodoben način (Finska). Predstavljene izkušnje bodo dopolnila tudi razmišljanja knjižničarjev iz Velike Britanije.

• Razmišljanja slovenskih strokovnjakov

Ni dobre prakse brez teorije in teorija brez prakse izgubi privlačnost, zato bomo teoretska razmišljanja o nabavni politiki, knjižničnih zbirkah in pomenu splošnih knjižnic za razvoj bralne pismenosti dopolnili z izkušnjami, ki so se izoblikovale z delom v resničnem okolju splošnih knjižnic. Svoj pogled na interakcijo med bralcem in knjigo bodo na posvetovanju prispevali tudi ugledni avtorji in strokovnjaki z drugih področij, kot so komunikologija, sociologija, psihologija in književna didaktika.

- Udeleženci **okrogle mize** z naslovom »Kdo poišče koga - bralec knjigo ali knjiga bralca?« se bodo pod »taktirko« Petra Pavletiča soočili z različnimi subjekti, ki oblikujejo relacijsko verigo **avtor-založnik-knjigotržec-knjižničar-bralec**. Udeleženci okrogle mize bodo slovenski avtorji, založniki, knjižničarji in strokovnjaki s področja ekonomskih ved.

* * *

PROGRAMSKI IN ORGANIZACIJSKI ODBOR: Breda Podbrežnik Vukmir (Matična knjižnica Kamnik), Petra Kovič (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto), Maja Vunšek (Osrednja knjižnica Kranj), mag. Ana Pernat (Mariborska knjižnica), mag. Sabina Fras Popović (Mariborska knjižnica) in dr. Melita Ambrožič (NUK).

KOTIZACIJA

Zaposleni:		
Prijava	do 30.6.	do 8.9.
člani ZBDS	150 EUR	200 EUR
ostali	170 EUR	220 EUR
Študentje in upokoenci:		
člani ZBDS	50 EUR	70 EUR
ostali	70 EUR	90 EUR

Kotizacija vključuje:

- udeležbo na strokovnem delu posvetovanja,
- gradivo posvetovanja,
- potrdilo o udeležbi na strokovnem izobraževanju,
- osvežilne napitke med odmori,
- pecivo in sadje,
- kosilo prvi dan,
- družabno srečanje z večerjo prvi dan.

Kotizacije so oproščeni člani programskega in organizacijskega odbora ter člani strokovnega odbora ZBDS, ki prihajajo iz splošnih knjižnic, avtorji prispevkov, moderatorji in vabljeni gostje.

BRALNA KULTURA

IN KNJIŽNIČNE ZBIRKE V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

Strokovno posvetovanje Sekcije za splošne knjižnice pri ZBDS
(Rogla, 27. - 28. september 2010)

PRIJAVNICA

Udeleženec/ka:

Ime in priimek: _____

Kontaktni naslov (e-pošta): _____

Član/ica društva bibliotekarjev (katerega): _____

Zaposlitev (naziv in kraj ustanove): _____

_____ Drugo (obkroži): upokojenec študent

Plačnik kotizacije:

Uradni naziv plačnika: _____

Naslov plačnika (poštna številka, kraj): _____

Tel.: _____ Fax: _____

E-pošta plačnika: _____

Davčna številka: _____ Zavezanec za DDV (ustrezno obkroži): da ne

Dovoljujem uporabo osebnih podatkov pri vodenju evidenc in obdelavi podatkov za potrebe strokovnega posvetovanja, in sicer v skladu z zakonodajo s področja varovanja osebnih podatkov.

Podpis udeleženca/ke:

Žig

Podpis odgovorne osebe:

_____

_____

Datum: _____

Kotizacija je potrebno poravnati ob prijavi, in sicer na transakcijski račun: **Nova Ljubljanska banka, 02010-0014608845, sklic: 202 - _____ (davčna številka plačnika)**. Na podlagi prejete prijavnice in plačila kotizacije vam bomo izstavili račun.

BRALNA KULTURA

IN KNJIŽNIČNE ZBIRKE V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

PRIJAVA

Prijave udeležbe na posvetovanju sprejemamo najkasneje **do 8. septembra 2010**. Vljudno vas prosimo, da izpolnjeno prijavnico pošljete na naslov: **mag. Ana Pernat, Mariborska knjižnica, Rotovški trg 2, 2000 Maribor ali po faksu na št: 02 / 23 52 127**. Zadnji rok za pisno odjavo udeležbe je 20. september 2010, za kar zaračunamo administrativne stroške v višini 10 % stroškov kotizacije. V primeru nepravočasne odjave ali udeležbe kotizacije ne vračamo oziroma jo zaračunamo v celoti.

KOTIZACIJA

Kotizacija vključuje: udeležbo na strokovnem delu posvetovanja, gradivo posvetovanja, potrdilo o udeležbi na strokovnem izobraževanju, osvežilne napitke, pecivo in sadje med odmori, kosilo prvi dan, družabno srečanje z večerjo prvi dan.

***

Dodatne informacije o prijavi in plačilu kotizacije posredujemo prek elektronske pošte (naslov: ZBDS2010@gmail.com) oziroma telefonsko (02 / 23 52 100).

OBVESTILA

NAVODILA AVTORJEM

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena

avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z

začetno navedbo "Od leve proti desni:...". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali TIF formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglašajo z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Pošljete jih lahko tudi na disketi ali CD-ROM-u na naslov Narodna in univerzitetna knjižnica, Informacijski center za bibliotekarstvo, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevkov ne honoriramo!